

SERBEST BÖLGELER

MEVZUATI

Ahmet AKIN
Yeminli Mali Müşavir
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

TÜRMOB Yayınları - 66
ANKARA - 1999
Sirküler Rapor Serisi
Seri No : 9

Güncelleştirilmiş 2. Baskı

I- SERBEST BÖLGENİN TANIMI

İhracat için yatırım ve üretimi artırmak, yeni istihdam olanakları sağlamak, yabancı sermaye girişimi hızlandırmak ve çoğaltmak, yeni ve ileri teknolojilerin kullanılmasını sağlamak, dış finansman ve ticaret olanaklarından daha fazla yararlanmak amacı ile dünya üzerinde bir çok devletler, kendi siyasal ve coğrafi sınırları içinde bulunan ancak gümrük sınırları dışında sayılan serbest bölgeler kurmaktadır. Bu bölgelerde vergi, resim, harç, kambyo ve gümrük muafiyetleri uygulanmak suretiyle, bu bölgelere yatırım yapılması teşvik edilmektedir. Türkiye'de de bu olanaklardan yararlanmak üzere 15.06.1985 tarih ve 18785 sayılı R.G.'de yayınlanan 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu yürürlüğe konulmuştur. (EK-1)

II- 3218 SAYILI SERBEST BÖLGELER KANUNU İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. TANIMLAR

İşletici: Serbest bölgenin yerli veya yabancı özel sektör veya kamu kurumu tarafından işletilmesi halinde, bölgeyi işleten kuruluşu,

B.K.İ. - Bölge Kurucu ve İşleticisi: Serbest bölgenin özel sektör tarafından kurulması ve işletilmesi halinde, bölgeyi kuran ve işleten kuruluşu,

Kullanıcı: Faaliyet ruhsatı alan ve serbest bölgede belli bir işyeri bulunan gerçek veya tüzel kişiyi,

Döviz:Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nca alım-satım konusu yapılan, efektif dahil yabancı paralar ile ödemeyi sağlayan her nevi hesap, belge ve vasıtaları ifade eder.

2. BÖLGEDEKİ FAALİYET KONULARI

Serbest Bölgelerde, Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulunca uygun görülecek her türlü sınai, ticari ve hizmetle ilgili faaliyetler yapılabilir. Fiyat, kalite ve standartlarla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına kanunla ve diğer mevzuatla verilen yetkiler serbest bölgelerde uygulanmaz.

3. FAALİYET RUHSATININ VERİLMESİ

Bölgede faaliyette bulunmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, "Faaliyet Ruhsatı" almak için "Faaliyet Ruhsatı Müracaat Formu"nu (EK-2) Genel Müdürlüğe doğrudan teslim edebilecekleri gibi, ilgili Bölge Müdürlüğü kanalıyla veya taahhütlü olarak posta yoluyla da gönderebilir. Faaliyet ruhsatı ücreti bütün serbest bölgeler için 5.000 (beşbin) ABD Dolarıdır. Genel Müdürlükçe yapılan değerlendirme sonucu uygun görülen özel yatırımlara verilen faaliyet ruhsatları için; 49 yıl olana 100.000 (yüzbin) ABD Doları, 99 yıl olana 250.000 (ikiyüzellibin) ABD Doları ruhsat ücreti ödenir. Faaliyet ruhsatı başvuru işlemleri (EK-3) 'de şematik olarak gösterilmiştir. Türkiye'de yerleşik kişilerin bölgelerde yatırım yapmak veya ticari faaliyette bulunmak üzere şirket kurmaları, ortaklığa katılmaları, şube açmaları için 5 milyon ABD Doları veya eşiti aynı sermayeyi gümrük mevzuatı çerçevesinde ihraç edebilirler. Aynı sermaye ihracında, ihracatçı olmak gerekmez. Aynı sermaye ihracı 30 günlük periyodlar halinde çıkış beyannamesine konu edilebilir. Ancak, bu işlemlerin Hazine Müsteşarlığına bildirilmesi gerekir. Aynı sermaye ihracında, GÇB'de "TPKKH 32 sayılı kararın 13. Maddesine göre aynı sermaye ihracı" ibaresinin eklenmesi şarttır.

Merkezi Türkiye'de bulunup, Serbest Bölgede şube olarak faaliyet göstermek isteyen firmalar, şube oluşturulmasına ilişkin şirket yetkili organına aldığı karar ve bu kararın yayımlandığı Türkiye Ticari Sicil Gazetesi ile diğer belgelerle birlikte Dış Ticaret Müsteşarlığı Serbest Bölgeler Genel

Müdürlüğüne müracaat edeceklerdir. (19 Haziran 1998 tarih ve 98/4 sayılı genelge) Serbest Bölgelerdeki şubelere Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre sermaye tahsisi zorunludur.

Ayrıca, Türkiye'de yerleşik kişilerce münhasıran serbest bölgede faaliyet göstermek şartıyla serbest bölgeyi adres göstererek şirket de kurulabilir. Bu durumda şirket kuruluşundan önce, ana sözleşme taslağı ile Müsteşarlığa başvurulması zorunludur.

Şube oluşturulması işlemlerini tamamlayan kullanıcıların (EK-4) deki "Kullanıcı Bilgi Formu"nu doldurarak, henüz bu yönde bir tasarrufta bulunmayan kullanıcılar ise; (EK-5) deki karar taslağı çerçevesinde alacakları kararların yayımlandığı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ve Faaliyet Ruhsat asıllarını Bölge Müdürlükleri Tescil Şubelerine vermeleri gerekmektedir.

Kullanıcılar, Türk Ticaret Kanunu'na göre şirket ve hisse devirlerinde devir tarihinden itibaren bir ay içerisinde Bölge Müdürlüklerine bilgi vermek zorundadırlar.

4. ÇALIŞMA ESASLARI

Kullanıcılar ve bunların bölgedeki işyerleri ile bu işyerlerinde çalışanlar, Bölge Müdürlüklerinin gözetim ve denetiminde, Türkiye Cumhuriyeti çalışma mevzuatı hükümlerine tabi tutulurlar. Türkiye sınırları içindeki işyerleri için öngörülen asgari ücret ve fazla çalışma esasları, B.K.İ. veya İşletici ile Kullanıcılarının işyerleri için de uygulanır. Kullanıcılar, Bölgede çalıştırma ihtiyacı duydukları yabancı yönetici ve vasıflı personel için "Çalışma İzni" almak üzere, (EK-6) deki formlarla, Bölge Müdürlüğüne ve Genel Müdürlüğe müracaat ederler. Kullanıcılar, yanlarında çalıştırdıkları kişilerin Bölge içindeki hareket ve davranışlarından, çalışma esnasında üçün-

cü şahıslara veya Bölgeye verdikleri zararlardan müteselsilen sorumludurlar.

5. KAMBIYO VE HİZMETLER

Serbest Bölgelerdeki faaliyetlerle ilgili her türlü ödemeler dövizle yapılır. Bakanlar Kurulu ödemelerin Türk Lirası olarak yapılmasına karar verebilir. Serbest Bölgede gemi ve liman hizmetleri işletici tarafından yapılır veya kamu kurum ve kuruluşlarına, gerçek veya tüzel kişilere yaptırılır.

Ancak bölgede yatırım sırasındaki mal ve hizmet bedelleri ile işçi ücretleri ve kiralar Türk Lirası üzerinden ödenebilir. Bölge Müdürlüğü ile bu bölgelerdeki diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlara bütün ödemeler Türk Lirası ile yapılır.

6. SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM ESASLARI

Bölgede faaliyette bulunan kullanıcılar ile bunların yanlarında bir iş aktine göre çalışan işçiler hakkında yabancı uyruklular da dahil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Sosyal Güvenlik Mevzuatı hükümleri uygulanır. Ancak, Türkiye ile diğer ülkeler arasında sosyal güvenlik konusunda yapılan sözleşmeler varsa, bu sözleşme hükümleri de tatbik olunur. Sosyal güvenlik Kurullarına yükümlülerince sigorta primleri döviz veya Türk Lirası olarak ödenebilir. Hak sahiplerince tediye ise bu kurumlar tarafından Türk Lirası olarak yapılır. Grev, lokavt ve arabuluculuk hükümleri uygulanmaz. (On yıl süreyle) Toplu iş sözleşmesi uyuşmazlıkları Yüksek Hakem Kurulu'na belirlenir. Bölgede çalışanlar ile işverenler arasında iş akdi üç nüsha olarak düzenlenir ve bir kopyası Bölge Müdürlüğüne verilir.

7. DEFTER VE KAYITLARIN TUTULMASI

Bölgedeki faaliyetlerin düzenli bir şekilde yürütülmesinin temini amacıyla B.K.I. veya İşletici ile Kullanıcılar, kanunen tutmak zorunda

oldukları defterlerini Türkçe düzenlemekle, Bölge Müdürlükleri ile Genel Müdürlükçe yetkili kılınan merci ve görevlilerce talep edilecek bilgi ve belgeleri zamanında vermekle ve her türlü defter, belge ve diğer gerekli dökümanı bu merci ve görevlilerin kontrolüne açık bulundurmakla yükümlü olup, muhasebe kayıtlarına, bölge dışındaki faaliyetlerine ilişkin hesaplarını hiçbir şekilde ve surette işleyemezler. Serbest Bölge Müdürlükleri, kullanıcılarla ilgili (EK-7) deki denetim raporu örneğini tanzim ederler. İşletici, B.K.İ. ve Kullanıcılar Genel Müdürlükçe belirlenen özel faturayı kullanmakla yükümlüdürler. Bölge Müdürlüğü'nce bir defada en fazla 50 adet fatura onaylanacaktır. (4 Kasım 1998 tarih ve 98/7 sayılı genelge) Merkezi Türkiye'de bulunan firma Serbest Bölgede faaliyette bulunan şubesinden satın aldığı malları Türkiye'ye ithal edebilir veya Türkiye'den bu şubesine mal ihraç edebilir. Serbest Bölgedeki şube sattığı mallar için Serbest Bölge faturası düzenler. İşletici, B.K.İ. ve Kullanıcılar fatura ve ticari defterlerini, hesap döneminden önce, Bölge Müdürlüklerine onaylatıktan sonra kullanabilirler. Türkiye'de merkezi, serbest bölgede şubesi bulunan firmaların defterlerinin ayrı olması şarttır. Serbest Bölgelerde işlemlerin döviz üzerinden yapılması nedeni ile muhasebe defterlerindeki kayıtların döviz üzerinden takip edilmesi gerekmektedir.

Maliye Bakanlığı'nın 23.03.1995 tarih ve 14671 sayılı özelgesinde şu hususlara yer verilmiştir:

- 1) Sadece serbest bölgede faaliyette bulunan firmaların KDV mükellefiyeti tesis ettirmelerine gerek bulunmamaktadır.
- 2) Serbest bölgede faaliyette bulunan ve kurumlar vergisinden muaf olan firmaların VUK'da sayılan defterleri tutmaları zorunlu olup, vergi levhası asma zorunlulukları bulunmamaktadır.
- 3) Serbest Bölgeler Kanunu'na göre kurulan kurumlar ve KDV

mükellefi olmayan firmaların VUK'a göre belge düzenleme mecburiyetleri bulunmamaktadır. Ancak, bu kurumların, şirketin VUK'a göre belge kullanmak istemesi halinde, kullanacakları belgelerin "Vergi Usul Kanunu Uyarınca Vergi Mükellefleri Tarafından Kullanılan Belgelerin Basım ve Dağıtım Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre anlaşmalı matbaalarda bastırılması veya noterce onaylattırılması gerekmektedir. Ayrıca, kullanılacak belgelerin 206 sıra numaralı VUK Genel Tebliği'nin 4. Bölümündeki açıklamalar uyarınca "Kurumlar Vergisinden Muafır" ibaresinin mutlaka konulması gerekmektedir.

8. KULLANICILAR İLE İLİŞKİLER

Kullanıcılar, Bölgedeki faaliyetleri dolayısıyla yapılmasını istedikleri işlemlerle ilgili olarak "Serbest Bölge İşlem Formu"nu doldurarak Bölge Müdürlüğüne vermek ve Fon'a ödenmesi gereken ücreti Bölge Müdürlüğü'ne veya Bölgedeki T.C. Ziraat Bankası ya da diğer Bankalara ödeyip, aldıkları iki makbuz kopyasından birini Bölge Müdürlüğüne verilen "Serbest Bölge İşlem Formu" nüshasına ekleyerek işletici veya B.K.İ. yetkililerine teslim etmek suretiyle, müracaatlarını yaparlar. Fon'a ödeme olmadığı hallerde "Serbest Bölge İşlem Formu"nun kalan nüshalarının Bölge Müdürlüğünden alınıp, İşletici veya B.K.İ. yetkililerine verilmesi ile müracaat işlemi tamamlanır. İşletici ve B.K.İ. tarafından yürütülen hizmetlere ilişkin tarifeler ve esaslar Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

9. GÜMRÜK VE VERGİ MUAFİYETİ İLE TEŞVİKLER

Gümrük Muafiyeti : Serbest Bölgeler, gümrük hattı dışındadır. Serbest bölgelerde gümrük mükellefiyetlerine dair mevzuat hükümleri uygulanmaz. Bölgeye giriş-çıkış noktalarından Gümrük Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri uygulanmakla beraber, bölgeye giren ve bölgeden yurtdışına çıkan mallar için gümrük vergisi, resim, harç ve diğer mali

yükümlülükler, Serbest Bölgeleri Tesis ve Geliştirme Fonu hariç uygulanmaz. Serbest Bölgeye "ticari mal" giriş ve çıkışı % 05 fon'a tabidir. Sadece, Türkiye'den Türk menşeli ticari mal girişleri ile yatırım ve tesis safhasında kullanılan mallar, bakım ve onarım maksadıyla bölgelere getirilen araç, gereç ve ekipmanlar için fon uygulanmaz. Girişte alınan fon malın CIF kıymeti, çıkışta alınan fon ise FOB kıymeti üzerinden hesaplanır. (Bazı durumlarda % 05'lik paylar teşvik olarak toplu bir şekilde iade edilebilmektedir.) Bedeli 500 ABD Dolarına kadar olan yerli mallar isteğe bağlı ihracat işlemine tabi tutulmayabilir. Serbest Bölgelerden Türkiye'ye ihracatı Teşvik Mevzuatı çerçevesinde yapılacak ihracat ve ithalat işlemleri, yürürlükteki ihracatı teşvik tebliği hükümlerine tabidir. Serbest Bölgeler ile diğer ülkeler arasındaki hareketlerde dış ticaret rejimi uygulanmaz.

Vergi ve Diğer Teşvikler : Serbest Bölgelerde vergi, resim, harç ve kambiyo mükellefiyetlerine dair mevzuat hükümleri uygulanmaz. Serbest Bölgeye yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları ile bu bölgelere yapılan teslim ve hizmetlerin KDV karşısındaki durumu, 39 Seri No.lu KDV Genel Tebliğinde açıklanmıştır. (EK-8) Serbest Bölgeler Kanunu'nda, serbest bölgeler ile Türkiye'nin diğer yerleri arasında yapılacak ticaretin dış ticaret rejimine tabi olduğu hükmüne bağlanmıştır. Bu nedenle bu bölgelere yapılan mal teslimleri ve hizmet ifaları, yürürlükteki mevzuata göre belirlenen usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirildiği takdirde ihracat istisnası kapsamında işlem görecektir. Öte yandan, bu bölgelere gerçekleştirilen teslim ve hizmetler KDV Kanununun 16/1-c maddesi gereğince KDV'den istisna olduğundan, istisna kapsamına giren işlemler için yüklenilen vergilerin indirimi ya da mükellefe iadesi mümkün değildir. Türkiye'de yerleşik tam ve dar mükellef gerçek ve tüzel kişilerin Bölgedeki faaliyetleri dolayısıyla elde ettikleri kazanç ve iratları, Türkiye'nin diğer yerlerine transfer edildiğinin kambiyo mevzuatına göre tevsiki halinde, gelir ve

kurumlar vergisinden muaftır. Türkiye'deki merkez firma bilançosu ile serbest bölgedeki şubenin bilançolarını konsolide etme zorunluluğu yoktur. Bu hükme göre, serbest bölgelerdeki faaliyetlerinden sağlanan kazançların Türk Vergi Sistemi Mevzuatına göre vergilendirilmesi mümkün değildir. Aynı şekilde bu kazançların Türkiye'nin diğer yerlerine döviz olarak getirildiğini kambiyo mevzuatına göre tevsik edilmesi halinde de vergilendirilmemesi gerekir. Ancak, 191 Sayılı Gelir Vergisi Genel Tebliğindeki Serbest Bölgelerden elde edilen kar paylarının beyanı hükümleri çelişkili bir durum yaratmaktadır. (EK-9)

Serbest Bölgedeki gerçek kişi kullanıcılar hariç, kullanıcılar; "İhracat Kredi Sigortası"nı yurtdışında yerleşik sigorta şirketlerine yaptırabileceklerdir. (Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü'nün 98/34485 sayılı yazısı)

Serbest bölgede faaliyet gösteren bankalardan kullanılan kredilerle ilgili kredi sözleşmeleri damga vergisinden muaftır. Ancak, bu krediyle ilgili olarak Türkiye'de verilecek olan gayrimenkul ipoteği ile ilgili ipotek harcı ödenecektir. Ayrıca, yine serbest bölgede faaliyet gösteren bankalarla yapılan "Ticari İşletme Menkul Rehni Sözleşmesi Kanunu" işlemiyle ilgili olarak Türkiye'deki Noterlere tasdik ettirilen kredi sözleşmeleri Noter harcına tabidir.

10. İHRAÇ VE İTHAL OLUNAN MALLAR VE TRANSİT MAL TAŞIMACILIĞI

İhraç Edilen Mallar : Türkiye'den bölgeye sevk edilen mallar, dış ticaret rejimine tabi tutulur ve bu rejime göre ihraç edilmiş sayılır. Bölge ile diğer ülkeler ve Serbest Bölgeler arasında dış ticaret rejimi uygulanmaz. Bölgeden yurtdışına mal gönderilmesi ve hizmet verilmesi serbesttir.

İthal Edilen Mallar ve Transit/Aktarma Mal Taşımacılığı :
Bölgeden, Türkiye'ye sevk edilen mallar dış ticaret rejimine tabi tutulur ve bu rejime göre ithal edilmiş sayılır. Bölge ile diğer ülkeler ve Serbest Bölgeler arasında dış ticaret rejimi uygulanmaz. Transit/Aktarma taşımaya tabi malların Bölgeye giriş ve çıkışı Bölge Müdürlüğü'nün izniyle yapılır.

11. ÖZELLİK ARZEDEN DURUMLAR

● Bazı ülkelerdeki serbest bölgelerden malların serbest bölgede kalış süresine ilişkin 6 ay 2 yıl gibi kısıtlayıcı süreler bulunmasına rağmen, ülkemizdeki serbest bölgelerde malların kalış sürelerine ilişkin genel olarak herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Ancak, bakım-onarım veya tamir gibi nedenlerle geçici olarak bölgelere getirilen ve kullanıcıların mülkiyetine sahip olmadıkları mallar İstanbul-Atatürk Havalimanı Serbest Bölgesi'nde en fazla 1 ay, diğer bölgelerde ise en fazla 12 ay olabilir.

- Serbest bölgelerde perakende satışa izin verilmemektedir.
- Serbest bölgelerde yapılacak her türlü inşaat için inşaat ruhsatı, inşaatla ilişkin diğer izinler ve inşaat aşamasındaki tüm onay ve denetim hizmetleri ile iskan ruhsatı ilgili serbest bölge müdürlüğü tarafından verilmektedir.
- Kullanıcı olmayan yerli ve yabancı firmaların serbest bölgede depo işletmeciliği konusunda faaliyet gösteren firmalardan depo kiralamak suretiyle serbest bölge depolarından yararlanmaları mümkündür.
- Serbest Bölgelerde fason üretim yapılması mümkündür.
- Firmaların alabilecekleri faaliyet ruhsatı sayısında bir kısıtlama bulunmamaktadır.
- Faaliyet ruhsatının devri mümkün değildir.
- Faaliyet ruhsatı hangi serbest bölge için alınmışsa yalnız o bölge

için geçerlidir. Ancak, firmalar yeni faaliyet ruhsatı olarak diğer serbest bölgelerde de faaliyette bulunabilir.

- Yatırımcı kullanıcılarının inşa ettirdikleri tamamlanmış veya inşaat halindeki üst yapılar, serbest bölgedeki veya bölge dışındaki bir başka gerçek veya tüzel kişiye Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'nün uygun görmesi halinde devredilebilir.

- Serbest bölgelere Türkiye'den ihraç edilen Türkiye ve AB üyesi ülkeler menşeli mallar ile Türkiye'de veya AB üyesi ülkede serbest dolaşımda bulunan üçüncü ülkeler menşeli mallar, ayniyetini korumak ve serbest dolaşımda olmayan mallar ile birlikte üretimde kullanılmak şartıyla, serbest bölgelerde de serbest dolaşım durumunu devam ettirir.

- Serbest Bölgeler Uygulamalar Yönetmeliğinin amir hükümleri çerçevesinde, kullanıcıların yangın ve sabotajlara karşı binalarını sigorta ettirmeleri ve sigorta poliçelerinin bir örneğini işletici şirkete göndermeleri gerekmektedir.

12. AYNİ VE NAKDİ SERMAYENİN TÜRKİYE'DEN SERBEST BÖLGEYE VE BURADAN TÜRKİYE'YE VE YURTDIŞINA TRANSFERİ

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 13'üncü maddesine göre, Türkiye'den serbest bölgelere yapılan nakdi sermaye transferleri kambiyo mevzuatı hükümlerine göre yurt dışına yapılan nakdi sermaye transferi gibi değerlendirilmektedir. Aynı sermayenin Türkiye'de serbest bölgeye transferi ise gümrük mevzuatı hükümlerine göre yapılmaktadır. Yeminli Mali Müşavirlik tespit raporu istenmektedir. **(EK-10)**

Buna göre, Türkiye'de yerleşik kişilerin serbest bölgelerde yatırım yapmak veya ticari faaliyette bulunmak üzere şirket kurumları, ortaklığa katılmaları veya şube açmaları için 5 milyon ABD Doları veya eşiti dövizde kadar nakdi sermayeyi bankalar veya özel finans kurumları aracılığıyla, aynı sermayeyi ise gümrük mevzuatı hükümleri çerçevesinde ihraç etmeleri serbest olup, 5 milyon ABD Dolarını aşan nakdi ve/veya aynı sermaye ihracında Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakanlıktan izin alınması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Serbest Bölgeler Kanunu hükümleri gereğince, serbest bölgelerde kambiyo ve gümrük mevzuatı hükümleri uygulanmadığından, Türkiye'de yerleşik kişilerce serbest bölgeye ihraç edilen nakdi sermayenin ve bu kişilerin serbest bölgedeki yatırımlarından elde ettiği her türlü kazançların, iratların, satış ve/veya tasfiye bedellerinin serbest bölgeden Türkiye'ye transferi serbest olup, aynı sermayenin Türkiye'ye transferi ise Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'nün iznine tabiidir. Söz konusu nakdi ve aynı sermaye ile serbest bölgedeki yatırımlardan elde edilen her türlü kazançların, iratların satış ve/veya tasfiye bedellerinin yurt dışına transferi ise serbesttir.

13. SERBEST BÖLGEDE FAALİYETTE BULUNAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN KAMBYO MEVZUATI AÇISINDAN YURT DIŞINDA YERLEŞİK SAYILIP SAYILMAYACAĞI

Türk Parası Kıymetini koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 2(b) maddesinde; yurt dışındaki işçi, serbest meslek sahibi ve müstakil iş sahipleri dahil, Türkiye'de ikametgah sahibi gerçek ve tüzel kişiler Türkiye'de yerleşik kişi sayılmıştır. Ancak, adı geçen kararın 13'üncü maddesi hükümlerine göre, verilen sermaye ihracı izinlerinde serbest bölgeler de yurtdışı olarak mütalaa edildiğinden, sermaye ihracı suretiyle serbest

bölgelerde kurulan şirket veya şubelerin de yurt dışında yerleşik sayılmaları gerekmektedir.

Söz konusu kararın yukarıda belirtilen hükümleri çerçevesinde, Türkiye'de geçerli kambiyo mevzuatı açısından;

● Yurt dışında çalışan Türk işçilerinin ve serbest meslek ve müstakil iş sahipleri dahil Türkiye'de ikametgah sahibi olup, serbest bölgelerde faaliyet gösteren gerçek kişilerin Türkiye'de yerleşik kişi sayılması,

● Sermaye ihracı suretiyle serbest bölgelerde oluşturulan tüzel kişiler ile, Türkiye'de yerleşik tüzel kişilerin serbest bölgede faaliyet gösteren şubelerinin ise yurt dışında yerleşik sayılması gerekmektedir.

14. DAHİLDE VE HARIÇTE İŞLEME REJİMLERİNİN SERBEST BÖLGELER AÇISINDAN İŞLEYİŞİ

Dahilde ve hariçte işleme rejimlerinde serbest bölgelerle yapılacak ticarete ilişkin gerekli düzenlemelere yer verilmiştir.

Dahilde işleme rejimi çerçevesinde Türkiye'de üretilen işlem görmüş ürünün serbest bölgeye ihraç edilmesiyle ihracat taahhüdü kapatılmış sayılır. Serbest bölgeye ihraç edilen dahilde işleme rejimi kapsamındaki işlem görmüş ürünler buradan üçüncü ülkelere herhangi bir şarta bağlı olmadan sevk edilebilir. Ancak, söz konusu ürünün serbest bölgeden AB üyesi ülkelere sevk edilmesi halinde ürünün bünyesine giren ticaret politikası önlemine tabi olmayan ve serbest dolaşım durumunda bulunmayan üçüncü ülke menşeli hammadde, yardımcı madde, yarı mamül ve mamül maddeler için ithal tarihindeki kur ve ortak gümrük tarifesindeki oran üzerinden gümrük vergisinin serbest bölgeden sevki sırasında ödenmesi gerekir.

Dahilde işleme izin belgesi kapsamında serbest bölgeye ihraç edilmiş

ürünün tekrar Türkiye'ye ithal edilmesi halinde ise, ithal edilen ve ihracı gerçekleştirilemeyen ticaret politikası önlemine (kotda ve gözetim) tabi olmayan üçüncü ülke menşeli ürünlerin ithalat esnasında alınmayan vergilerinin (antidamping vergisi dahil) ithal tarihinden itibaren geçen süre dikkate alınarak 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilmesinden sonra serbest dolaşıma girmesi mümkün olur.

Türkiye'ye serbest bölgelerden ithal edilecek ticaret politikası önlemlerine tabi malların serbest dolaşıma girebilmesi için, Türkiye'deki ithalatçısının söz konusu mallarla ilgili olarak ithal lisansının (kota hakkının) bulunması gerekir. Aksi takdirde, bu mallardan üretilen ürünlerin üçüncü ülkelere sevki ya da imhası gerekir. Bunun mümkün olmaması halinde ise kotasız ithal edildiği tespit edilen mal bedeli kadar meblağ, Hazineye irat kaydedilmek üzere ilgili firmadan 6183 sayılı Kanun çerçevesinde tahsil edilir.

Hariçte İşleme Rejimi'nde ise, serbest dolaşımdaki malların AB üyesi ülkeler dışındaki üçüncü ülkelerde veya serbest bölgelerde hariçte işleme rejimi kapsamında işleme tabi tutulmak suretiyle, daha ileri derecede işlem görmüş bir ürün elde etmek üzere Türkiye'den geçici olarak ihraç edilmesi ve bu faaliyetler sonucunda elde edilen ürünlerin gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet uygulanmak suretiyle tekrar dolaşıma girmesine imkan sağlanmıştır.

Hariçte işleme rejimi çerçevesinde, daha ileri derecede işlenmek, tamir edilmek veya yenilenmek üzere serbest bölgelere gönderilen ve buradaki işleme faaliyetinde yalnızca serbestçe dolaşımda olan girdiler kullanılan mallar ile serbest bölgede yalnızca işçiliğe tabi tutulan mallar Türkiye'ye gümrük vergisinden tam muaf olarak ithal edilir. Serbest Bölgedeki işleme faaliyetinde üçüncü ülke menşeli girdiler kullanılarak

Üretilen rnlerin Türkiye'ye ithalinde ise, kullanılan üçüncü ülke menşeli girdilerin ortak gümrük tarifesinde belirtilen oran üzerinden gümrük vergisi ödenir ve böylece söz konusu malların tekrar serbest dolaşıma girmesi sağlanır.

15. SERBEST BÖLGELERE MALLARIN VE İNSANLARIN GİRİŞ-ÇIKIŞI

Serbest Bölgelerle Türkiye'den getirilen mallar ihracat rejimine, serbest bölgelerden Türkiye'ye gönderilen mallar da ithalat rejimine tabi olduğu için serbest bölge gümrük ve gümrük muhafaza görevlilerince gümrük mevzuatı gereğince gerekli işlemler yapıldıktan sonra, malların ilgili rejimlere tabi tutulmak suretiyle sevki sağlanır. Ancak, serbest bölge ile diğer serbest bölgeler ve diğer ülkeler arasında dış ticaret rejimi uygulanmadığından, serbest bölgenin kendi rıhtımı olması halinde, serbest bölgeye yurt dıŐından getirilen veya serbest bölgeden yurt dışına gönderilen malların serbest bölgeye giriŐinde ve çıkıŐında mallar herhangi bir gümrük kontrolüne tabi olmadan sevk edilebilmekte, serbest bölgenin yurt dışı ile doğrudan bağlantısı olmaması halinde malların Türkiye'den geçiŐi transit rejimi çerçevesinde gerçekleŐtirilmektedir.

Faaliyet ruhsatı alan gerçek ve tüzel kişiler ve bunların temsilci, görevli ve iŐçileri ile bölgede her türlü iş veya işlemlerini yürüten kişiler, ilgili serbest bölge müdürlüğünden "giriş izin belgesi" almak kaydıyla bölgeye girebilir. Kısa süreli giriŐler için bölge müdürlüğünce verilen "zel izin belgesi"yle de bölgeye girebilir.

Bölge müdürlüğü ile diğer kamu kurumu birimlerinde ve işletici veya B.K.İ. nezdinde çalışan görevlilere, giriş izni belgesindeki bilgileri kapsayan ve bölge müdürlüğü tarafından düzenlenen "görev kartı" verilir. Anılan görevliler, ancak bu kartlarını göstererek bölgeye girip çalıŐabilirler.

Serbest bölgeye girmek isteyen kişiler gümrük muhafaza veya güvenlik görevlilerine giriş izin belgesi, görev kartı veya özel izin belgesinden herhangi birinin göstermemesi durumunda bölgeye alınmaz.

Gümrük işlemlerine tabi olmaksızın serbest bölgeye mal giriş ve çıkışlarını önlemek amacıyla, bölge kapılarında araç ve kişiler, gümrük muhafaza görevlilerince gerektiğinde aranabilir, Bölge Müdürlüğünün talebiyle kullanıcıların işyerleri ve araçlarında da arama yapılabilir.

16. SERBEST BÖLGELERDE BANKACILIK

16.1. Serbest Bölgelerde Bankacılık Faaliyetleri

3182 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 74'üncü maddesi uyarınca serbest bölgede faaliyette bulunan Türkiye'de veya yurt dışında yerleşik bankaların şubeleri Türkiye'de yürürlükte bulunan Bankalar Kanunu hükümlerine tabi olarak faaliyet gösterirler. Bu bankaların topladıkları mevduatlar için umumi dispoñibilite ve munzam karşılık yükümlülüğü bulunmaktadır. Ancak, söz konusu bankalar serbest bölgedeki faaliyetlerinde Serbest Bölgeler Kanunu hükümleri gereğince her türlü vergi, resim, harç, gümrük ve kambiyo yükümlülüklerinden muafır. Bankalar genel olarak yurt dışına ve serbest bölgelere yönelik faaliyet yaparlar.

16.2. Serbest Bölgelerdeki Bankalarda Hesap Açtırabilecek Gerçek ve Tüzel Kişiler

Serbest bölgede faaliyette bulunan bankalar; Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilerden (bankalar dahil), serbest bölgede faaliyette bulunan firmalardan ve yurt dışında yerleşik kişilerden mevduat kabul edebilir. Ancak, bu kişiler serbest bölgede sağlanan muafiyet ve teşviklerden yararlanamaz.

16.3. Serbest Bölgelerde Kıyı Bankacılığı (Off-Shore Banking)

Serbest bölgelerin hepsinde kıyı bankacılığı yapılması mümkün değildir. Çünkü kıyı bankacılığı için ayrı bir mevzuat geçerli olup, bu mevzuat çerçevesinde, İstanbul Ataköy Turizm Kompleksinde bulunan Galleria'nın C Blok 1 ve 2'nci katlarındaki ilgili bölümler kıyı bankacılığı faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla serbest bölge olarak belirlenmiştir. Bu nedenle kıyı bankacılığı faaliyetinin ancak bu serbest bölgede yürütülmesi mümkündür. Kıyı bankacılığı için müracaat edecek firmaların Hazine Müsteşarlığı'ndan izin aldıktan sonra faaliyet ruhsatı almak üzere Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'ne müracaat etmesi gerekir.

Serbest bölgede yapılacak kıyı bankacılığı ile ilgili esaslar; 18.9.1990 tarih ve 90/999 sayılı Bankalar Kurulu Kararı, bu karara istinaden çıkarılan tebliğ ve İstanbul Atatürk Havalimanı Serbest Bölgesi Kıyı Bankacılığı Merkezi Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

III- TÜRKİYE'DEKİ VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDEKİ SERBEST BÖLGE UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

	TÜRKİYE	AVRUPA BİRLİĞİ
SERBEST BÖLGE İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEME	Serbest bölgelerle ilgili yasal düzenleme müstakil bir kanun ve yönetmelikle yapılmıştır.	Serbest bölgelerle ilgili yasal düzenleme Gümrük Kanun ve Gümrük Yönetmeliği içerisinde yapılmıştır.
SERBEST BÖLGE UYGULAMALARI	Serbest bölgeler bir ekonomi ve dış ticaret politikası uygulamasıdır.	Serbest bölgeler bir gümrük rejimidir.
SERBEST BÖLGENİN YASAL DURUMU	Türkiye gümrük bölgesi üzerinde ve gümrük hattı dışında olduğu kabul edilen etraflı çevrili alanlardır.	Topluluk Gümrük Bölgesi içerisinde etraflı çevrili özel alanlardır.
SERBEST BÖLGEDEKİ MALLARIN DURUMU	Türkiye ile serbest bölge arasındaki mal sevkıyatı dış ticaret rejimine tabidir. Serbest bölge ile diğer ülkeler ve diğer serbest bölgeler arasında dış ticaret rejimi uygulanmaz.	Topluluk mallarının serbest bölgeye sevki ihracat rejimine tabidir. Serbest bölgeye getirilen Topluluk dışı mallar Topluluk gümrük bölgesinde sayılmaz.
SERBEST BÖLGENİN YER VE SINIRININ BELİRLENMESİ	Serbest bölgenin yer ve sınırları Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenir.	Serbest bölgelerin yer ve sınırını üye devletler kendileri belirler. Ancak serbest antrepoların kuruluşunun diğer üye ülkelerce onaylanır.
GÜMRÜK İDARESİNİN SERBEST BÖLGEDEKİ KONUMU	Gümrük görevlileri serbest bölge kapısında gümrük mevzuatı ile verilen görevleri yerine getirirler. Gerekliğinde serbest bölge içerisinde de görev yapabilirler.	Gümrük görevlileri hem serbest bölge içerisinde hem de serbest bölge kapısında görev yaparlar. Stok kayıtlarının kontrolünden serbest bölgede yapılacak inşaat izinlerine kadar serbest bölgenin işleyişinde geniş yetkilileri vardır.

MALLARIN SERBEST BÖLGEDE KALIŞ SÜRESİ	Malların serbest bölgede kalış süresine ilişkin bir kısıtlama yoktur.	Tarım ürünleri dışındaki malların serbest bölgede kalış süresine ilişkin bir kısıtlama yoktur.
SERBEST BÖLGEDE YAPILABİLECEK FAALİYETLER	Y.P.K. ve Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'nce uygun görülen her türlü sınai, ticari ve hizmet faaliyetleri yapılabilir.	Depolama başta olmak üzere, gümrük idaresine bildirilmek şartıyla diğer sınai, ticari ve hizmet faaliyetleri de yapılabilir.
MALLARIN SERBEST BÖLGEDE BULUNDUĞU SÜRE İÇERİSİNDE TABİ OLABİLECEĞİ GÜMRÜK REJİMLERİ	Serbest bölgelerde gümrük mevzuatı geçerli olmadığından, gümrük kanunu ile düzenlenmiş hiçbir gümrük rejimi serbest bölgedeki malları çin uygulanamaz. Bu konuda Türkiye veya yabancı menşeli mallar arasında ayırım yoktur.	Topluluk dışı mallar serbest bölgede buldukları sırada; serbest dolaşıma sokma genel işleme dahilde işleme, gümrük denetimi altında işleme, geçici ihracat terk ve imha gibi gümrük rejimlerine tabi tutulabilir.
TARIM ÜRÜNLERİNİN DURUMU	Tarım ürünleri için diğer ürünlerden farklı bir düzenleme bulunmamaktadır.	Tarım ürünleri yalnızca elleçlemeye tabi tutulabilir ve bu ürünlerin serbest bölgeye girişine ve burada kalış süresine ilişkin esaslar ayrıca belirlenir.
SERBEST ANTREPO UYGULAMASI	Serbest bölgelerde üretim , hizmet ve ticaret faaliyetlerinin yanında depolama da yapılabildiğinden, ayrıca, serbest antrepo uygulamasına gerek bulunmamaktadır.	Bazı üye ülkelerde serbest bölgeler, bazılarında da serbest antrepolar bulunduğundan AB mevzuatı her ikisine ilişkin paralel hükümleri içermektedir.
STOK KONTROLÜ	Stok kayıtları genel müdürlük ve serbest bölge bütürlüğü ve gerektiğinde gümrük idaresi görevlilerince kontrol edilir.	Stok kontrolü gümrük görevlilerince yapılır. Faaliyete başlamadan önce muhasebe ve stok kayıtları gümrük idaresince onaylanır.

IV- MALLARIN SERBEST BÖLGEDE DEPOLANMASI İLE GÜMRÜK ANTREPOSUNDA DEPOLANMASININ KARŞILAŞTIRILMASI

FİKTİF ANTREPODA DEPOLAMA	SERBEST BÖLGEDE DEPOLAMA
<p>Fiktif entrepolar; gümrük idaresinin denetiminde olmak şartıyla, gümrük idaresinin uygun gördüğü malların konmasına izin verilen, Gümrük Müsteşarlığı'nca belirlenen esaslara göre mal sahibi veya temsilcilerince tesis edilmiş mahal veya depolardır.</p>	<p>Serbest bölge depoları işletici, B.K.İ. veya kullanıcılarca inşa edilebilir. Çevre kirliliği yaratmamak şartıyla depolanabilecek mallar için herhangi bir kısıtlama yoktur. Firmalar mallarını serbest bölgede faaliyet ruhsatı olarak kiraladığı kendi işyerinde ya da depo işletmeciliği faaliyet ruhsatı sahibi bir kullanıcıdan kiraladığı yerlerde depolayabilir.</p>
<p>Malların fiktif antrepoda kalabileceği süre iki yılı geçmemek kaydıyla Gümrük Müsteşarlığı'nca belirlenir. Bu süre sonunda antrepodan çıkarılmayan mallar tasfiye edilir.</p>	<p>Malların serbest bölgedeki depoda kalabileceği süreye ilişkin herhangi bir kısıtlama yoktur.</p>
<p>Antepolarda devamlı görevli gümrük ve gümrük muhafaza memurlarının maaş, ulaşım, giyim ve yiyecek gibi bütün giderleri, devamlı memur görevlendirilmemesi halinde işe, harcırah, yol, gündelik ve fazla çalışma ücreti malların sahibi tarafından peşin olarak ödenir.</p>	<p>Serbest bölgelerde gümrük mevzuatı uygulanmadığından, serbest bölgedeki depolarda, ancak serbest bölge müdürlüğünün izni ile gümrük denetimi yapılabilir.</p>

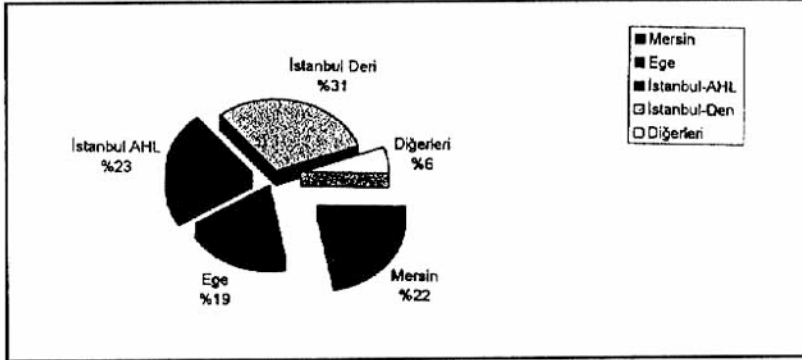
<p>Fiktif antrepo açma izni ücreti (415.484.200 TL) ve işletme ücreti olarak belirlenen yıllık ücret (205.762.200 TL) ödenir. Ayrıca, antrepoya konulacak malların cinsine göre değişen oran ve miktarlarda ardiye, açıcılık ve hamallık ücreti ödenmektedir.</p>	<p>Depo kirası süreye göre 5.25-10.50 dolar/m²/ay arasında değişmektedir. Taşıma, yükleme ve boşaltma işleri Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'nce belirlenen ve dışarıya göre daha düşük olan tarifelere göre işletici şirketlerce yapılır.</p>
<p>Fiktif antrepo açılması için gümrük idaresine bir taahhütnamenin yanında, ayrıca, antrepoya konulacak malların gümrük vergisi kadar teminat verilir. Mal sahibi antrepodaki mallar için gümrük idaresine karşı sorumludur. Malların antrepoya konması ve buradan çıkarılması gümrük görevlilerin gözetim ve denetiminde giriş ve çıkış defterine kayıt edilerek yapılır. Antreponun çift kilidinin anahtarlarından birisi gümrük idaresinde birisi de antepo sahibinde bulunur. Gümrük idaresinin haberi olmadan buralara girilemez ve mallara el sürülemez.</p>	<p>Serbest bölgedeki depoda bulunan mallar için gümrük idaresine teminat, taahhütname ve ek ücret ödeme gibi yükümlülükler yoktur. Depodaki mallardan depo işletmecisi sorumludur. Depodaki mallar istenildiği zaman yurtdışına, Türkiye'ye veya serbest bölgedeki diğer firmalara satılabilir. Gümrük görevlileri serbest bölge kapısında gümrük mevzuatınca gereken muayene ve kontrolleri yapar.</p>

V. TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ TİCARET HACİMLERİ

TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ 1998 YILI TİCARET HACİMLERİ

<u>Serbest Bölge</u>	<u>Ticaret Hacmi</u>	<u>Toplam İçindeki Oranı</u>	<u>Sıralama</u>
İstanbul Deri	2.354.438.000	% 31	1
İstanbul AHL	1.778.062.000	% 23	2
Mersin	1.697.068.000	% 22	3
Ege	1.446.380.000	% 19	4
Diğerleri	441.771.000	% 6	
TOPLAM	7.717.764.000	% 100	

TİCARET HACMİ DAĞILIM TABLOSU

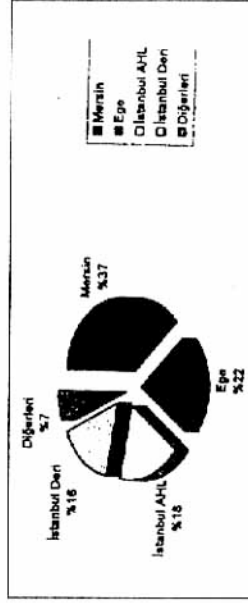
**TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ FAALİYETE GEÇİLDİĞİ
GÜNDEN İTİBAREN TİCARET HACİMLERİ**
(Milyon US\$)

Sıra	Bölge	Toplam Hacim
1	Mersin	9.388,0
2	Ege	5.339,2
3	İstanbul AHL	4.362,2
4	İstanbul Deni	3.870,8
5	Antalya	906,1
6	Trabzon	484,3
7	Menemen	178,5
8	Mardin	28,8
9	İstanbul Trakya	19,7
10	Doğu Anadolu	4,6
11	Samsun	1,9
12	Rize	1,7
TOPLAM		24.582,2

1988-1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	TOPLAM
542,7	420,3	414,6	543,1	927,7	1400,0	1650,0	1792,6	1697,0	9388,0
82,0	28,1	55,8	227,6	453,0	704,0	912,8	1429,6	1446,3	5339,2
1,6	27,9	121,7	173,7	444,9	437,9	510,3	866,2	1778,0	4362,2
43,9	14,7	30,4	62,7	88,9	175,9	141,1	180,5	168,0	906,1
		4,9	13,6	44,1	148,8	119,3	86,2	57,4	484,3
							1,4	13,8	178,5
								13,6	28,8
								19,7	19,7
							3,1	1,0	4,6
								1,9	1,9
								1,7	1,7
670,2	491,0	627,4	1020,7	1958,6	2959,4	3633,9	5507,6	7713,4	24582,2

Ticaret Hacimleri Toplamlarının Dağılımı:

Mersin	9.388,0	% 38
Ege	5.339,2	% 22
İstanbul AHL	4.362,2	% 18
İstanbul Deni	3.870,8	% 16
Diğerleri	1.625,6	% 7
	24.586	% 100

MERSİN SERBEST BÖLGESİ 1998 YILI SONU İTİBARIYLA TİCARİ İŞLEMLER

1- Ticaret Hacmi :

- 1998 yılı ticaret hacmi 1.697.067.784 \$ olarak gerçekleşmiştir.
- 1997 yılı ticaret hacmi ise 1.792.600.308 \$ olarak gerçekleşmiş idi.

1998 yılı ticaret hacmi, 1997 yılına göre % 5 daha az gerçekleşmiş oldu.

Taibatiyle, dünyada ve dolayısıyla ülkemizde yaşanan ekonomik krizin çok az da olsa belirli bir seviyede yansımaları Mersin Serbest Bölgesi için de olmuştur. Ancak, memnuniyet verici bir husus, artık Mersin Serbest Bölgesinin ticaret hacminin yıllık ortalama 1,5 milyar dolar seviyesine oturmuş olmasıdır. Bu durumu son üç yıllık ticaret hacmine baktığımızda rahatlıkla görmekteyiz.

Mersin Serbest Bölgesinin faaliyete geçtiği tarihten bu yana toplam ticaret hacmi 9,3 milyar dolara ulaşmıştır. Yıllara göre dağılım aşağıdaki gibidir.

1998	152.447.119
1989	117.782.340
1990	272.532.928
1991	420.353.872
1992	414.641.453
1993	543.148.106
1994	927.740.461
1995	1.400.037.552
1996	1.650.132.308
1997	1.792.600.308
1998	1.697.067.784
TOPLAM	9.388.484.231

2- Bölgede İşlem Gören Mal Cinsleri Gurupları İtibariyle

1997	1998
% 61 Sanayi Ürünleri	% 66 Sanayi Ürünleri
% 37 Tarım Ürünleri	% 33 Tarım Ürünleri
% 1 Madencilik	% 1 Madencilik

Görülebileceği üzere, Bölgede ticaretinde, Sanayi ürünlerinin oranı % 61'den % 66'ya yükselmiştir.

Tarım ürünleri ağırlıklı olarak ; Pamuk ve Tütün

Sanayi ürünleri ağırlıklı Taşıt Araç ve Parçaları, Tekstil ve Kofneksiyon, Deri ve Kösele, Kimya Sanayi ve Makine Sanayi Mamulleri'dir.

3- Bölge ile Ticaret Yapılan Yabancı Ülkeler

1997	1998
% 26 OECD Ülkeleri	% 27 OECD Ülkeleri
% 19 AB Ülkeler	% 16 AB Ülkeleri
% 7 Diğerleri	% 11 Diğerleri
% 10 Türki Cumhuriyetler	% 9 Türki Cumhuriyetler
% 7 İslam Ülkeleri	% 6 İslam Ülkeleri
% 10 Diğer Ülkeler	% 10 Diğer Ülkeler
% 47 Türkiye	% 48 Türkiye

4- Faaliyet Gösteren Firma Sayısı

Kullanıcı firma sayısının 1997 ve 1998 yılları murkayeseli durumu şu şekildedir;

	1997	1998	Artış
Yatırımcı Firma	187	195	% 4
Kiracı Firma	285	313	% 9
Toplam Firma	472	508	% 8

Bölgenin yatırıma yönelik 528.000 m²'lik alanının tamamının tahsis edilmiş olması sebebiyle, yatırımcı firma sayısında çok fazla artış olmamış, ancak kiracı firma sayısı daha fazla artış göstermiştir.

5- Konularına Göre Faaliyet Ruhsatının Dağılımı

% 60 Alım-Satım, % 16 Kiralama, % 9 Depolama, % 9 Üretim, % 4 Bankacılık - Sigortacılık, % 2 Diğerleri'dir.

Bölge; coğrafi yapısı ve hinterland faaliyetlerine uygun olarak alım-satım işlemlerini ağırlıklı olarak yapmaktadır. Ancak geçen yıl üretici firma sayısı 49 iken, bu yıl bu sayı 57'ye çıkmıştır.

6. Bölgede Yaratılan İstihdam

- 1997 yılında Bölgede yaratılan istihdam hacmi 3.850 kişi olmuştur.
- 1998 yılında Bölgede yaratılan istihdam hacmi ise 4.500 kişiye ulaşmıştır.

Bölgede yaratılan istihdam hacmi daha çok üretim faaliyetlerine dayalıdır. Bölgede üretim faaliyetleri arttıkça, istihdam hacmi de aynı yönde artış olacaktır.

EK - 1

SERBEST BÖLGELER KANUNU
(15.06.1985 TARİH VE 18785 SAYILI RESMİ GAZETE'DE
YAYIMLANMIŞTIR.)

Kanun No : 3218

Kabul Tarihi : 6.6.1985

BİRİNCİ BÖLÜM
GENEL HÜKÜMLER

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu Kanun, Türkiye'de ihracat için yatırım ve üretimi artırmak, yabancı sermaye ve teknoloji girişini hızlandırmak, ekonominin girdi ihtiyacını ucuz ve düzenli şekilde temin etmek, dış finansman ve ticaret imkanlarından daha fazla yararlanmak üzere, serbest bölgelerin kurulması, yer ve sınırlarının tayini, yönetimi, faaliyet konularının belirlenmesi, işletilmesi, bölgelerdeki yapı ve tesislerin teşkili ile ilgili hususları kapsar.

Yetki

Madde 2- Türkiye'de serbest bölgelerin yer ve sınırlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu Yetkilidir.

Serbest Bölgelerin, kamu kurum ve kuruluşlarınca, yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişilerce kurulmasına, işletilmesine Bakanlar Kurulunca izin verilir.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;

a) İşletici: Serbest bölgeyi işleten kamu kurum ve kuruluşunu, yerli ve yabancı gerçek veya tüzel kişileri,

b) Kullanıcı: Faaliyet ruhsatı alan ve bölgede belli bir işyeri bulunan gerçek veya tüzel kişiyi,

c) Döviz: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından konvertibl sayılan paralar veya ödemeyi sağlayan her nev'i hesap ve belgeleri ifade eder.

FAaliyet Konuları

Madde 4- Serbest bölgelerde, Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulunca uygun görülecek her türlü sınai, ticari ve hizmetle ilgili faaliyetler yapılabilir.

Fiyat, kalite ve standartlarla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarına kanunla ve diğer mevzuatla verilen yetkiler serbest bölgelerde uygulanmaz.

İKİNCİ BÖLÜM SERBEST BÖLGENİN DÜZENLENMESİ

Bölgenin Düzenlenme Esasları

Madde 5- Serbest bölge ilan edilen yerlerde ihtiyaç duyulacak arazi ve tesisler kamulaştırma kanunu hükümlerine göre sağlanabilir.

Yerli veya yabancı gerçek veya tüzel kişiler Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından ruhsat almak kaydıyla serbest bölgede faaliyette bulunabilir. Serbest bölgede arazinin kullanımı, yapı ve tesislerin projelendirilmesi, kurulması ve kullanılmasıyla ilgili diğer bütün izinler ve ruhsatlar bölge müdürlüğüne verilir ve denetlenir.

Serbest bölgelerin asayiş hizmetleri polis tarafından yerine getirilir.

Muafiyet ve Teşvikler

Madde 6- Serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılır.

Bu bölgelerde vergi, resim, harç, gümrük ve kambiyo mükellefiyetlerine dair mevzuat hükümleri uygulanmaz.

İşletici kuruluşlar ve kullanıcılar yatırım ve üretim safhalarında Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek teşviklerden yararlandırılabilir.

Türkiye'de tam ve dar mükellef gerçek ve tüzel kişilerin serbest bölgedeki faaliyetleri dolayısıyla elde ettikleri kazanç ve iratlar, Türkiye'nin diğer yerlerine getirildiğinin kambiyo mevzuatına göre tevsiki halinde de, gelir ve kurumlar vergisinden muafır.

Serbest Bölgeleri Tesis ve Geliştirme Fonu

Madde 7- Serbest bölgelerin kurulması, bakım ve onarımı, geliştirilmesi, ilgili araştırma, eğitim ve sosyal tesislerin yapılması, kullanıcıların ve Türkiye'den mal alımlarının teşviki maksadıyla Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde "Serbest Bölgeleri Tesis ve Geliştirme Fonu" kurulmuştur.

Fon'un kaynakları;

- a) Faaliyet ruhsatı ve izin belgesi karşılığı ödenecek ücretler,
- b) Bölgeye getirilen malların CIF, çıkarılan malların FOB değerleri üzerinden peşin olmak üzere, binde 5 oranında ödenecek ücretler,
- c) Serbest bölgeyi işleten gerçek veya tüzel kişilerle yapılacak sözleşmelerde yer alacak ödemeler.
- d) Diğer gelirlerdir.

Serbest bölgeler Türkiye'den getirilen mallar ile yatırım ve tesis safhasında kullanılan mallar, bakım ve onarım amacıyla bölgelere getirilen araç, gereç ve ekipmanlar bu maddenin (b) bendi hükmü uyarınca bir ücrete tabi tutulmaz.

Fon'a tahsilat ile Fon'dan yapılacak harcamalara ait usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir. Bu Fon Başbakanlık tarafından yönetilir.

Fon'un denetimi, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu'nca yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM MAL VE HİZMETLER

Bölgedeki Mallar

Madde 8- Serbest Bölge ile Türkiye'nin diğer yerleri arasında yapılacak ticaret, dış ticaret rejimine tabidir. Serbest bölge ile diğer ülkeler ve serbest bölgeler arasında dış ticaret rejimi uygulanmaz.

Bedeli 500 ABD Dolarının altında olan Türkiye mahreçli mallar, isteğe bağlı olarak ihracat rejimine tabi tutulmayabilir.

Kambiyo hizmetleri

Madde 9 - Serbest bölgedeki faaliyetlerle ilgili her türlü ödemeler dövizle yapılır. Bakanlar Kurulu ödemelerin Türk Lirası olarak yapılmasına da karar verebilir.

Serbest bölgede gemi ve liman hizmetleri işletici tarafından yapılır veya kamu kurum ve kuruluşlarına, gerçek veya tüzel kişilere yaptırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK, KALDIRILAN VE
UYGULANMAYAN HÜKÜMLER, YÖNETMELİK

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Esasları

Madde 10- Serbest bölgelerde, faaliyet gösterecek iş yerlerinde yabancı uyruklu yönetici ve vasıflı personel çalıştırılabilir. Buna ait esaslar yönetmelikte belirlenir.

Serbest bölgelerde Türkiye Cumhuriyeti sosyal güvenlik mevzuatı hükümleri uygulanır.

Kaldırılan Hükümler

Madde 11- 21 Aralık 1953 tarihli ve 6209 sayılı Serbest Bölge Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Uygulanmayan Hükümler

Madde 12- Serbest bölgelerde;

- 1580 sayılı Belediye Kanununun 15'nci maddesinin 5, 22, 25, 32 ve 47'nci bendleri dışında kalan hükümleri.
- 5682 sayılı Pasaport Kanunu,
- 5683 sayılı Yabancıların Türkiye'de Seyahat ve İkametleri Hakkındaki Kanun ile 2007 sayılı Türkiye'deki Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkındaki Kanun ile ek ve değişiklikleri,
- 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu,
- 2677 sayılı Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun,
- 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu,
- 832 sayılı Sayıştay Kanunu,

- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri ile diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Uygulama Yönetmeliği

Madde 13- Bu Kanunda düzenlenmesi yönetmeliğe bırakılan konularla, serbest bölgelerde faaliyette bulunacak işleticilerin teşekkül tarzı, görev, yetki ve sorumlulukları, bu işletici ve kullanıcılara verilecek faaliyet ruhsatları ve iptali, bunların sınai ve ticari sicillerinin tutulması, Fon'a yapacakları ödemeler, serbest bölge ile ilgili faaliyetlerin tabi olacağı esaslar, bölgelere giriş için verilecek izin belgesi ile görev kartları, ikamet izni ve çalışma esasları ve serbest bölgelerin işletilmesine dair diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Geçici Madde 1- Serbest bölgenin faaliyete geçmesinden itibaren on yıl süreyle 5.5.1983 gün ve 2822 sayılı Kanunun grev ve lokavt ile arabuluculuk hükümleri uygulanmaz.

Ancak bu süre içinde toplu iş sözleşmesi üzerinde çıkacak menfaat uyuşmazlıkları Yüksek Hakem Kurulu'nca karara bağlanır.

Geçici Madde 2- Bu Kanun, bir serbest bölge için, o serbest bölgenin faaliyete geçmesinden itibaren uygulanır. Faaliyete geçiş tarihi ise, o serbest bölgenin alanını çevreleyen çit, kule, kapı inşaatlarının tamamlanması ve Bölge Müdürlüğü, polis ve gümrük birimlerinin göreve başlaması suretiyle bölgenin resmi açılış tarihidir.

Yürürlük

Madde 14- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK – 2

**T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
SERBEST BÖLGELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

REPUBLIC OF TURKEY
PRIME MINISTRY
UNDERSECRETARIAT OF FOREIGN TRADE
GENERAL DIRECTORATE OF FREE ZONES

**FAALİYET RUHSATI
MÜRACAAT FORMU**

**OPERATING LICENCE
APPLICATION FORM**

**ADRES /ADRESS : Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü/General Directorate of
Free Zones**

İnönü Bulvarı 06150 Emek – Ankara – TÜRKİYE

TELEFON/PHONE : (90) (312) 212 89 09 – 212 87 61

Değerlendirme Dairesi Başkanlığı / Department of Assessment

Telefon/Phone : (90) (312) 212 87 62 – 212 82 59

(90) (312) 212 88 00 /1914 – 1931 – 1951 – 1971

Faks/Fax : (90) (312) 212 89 06

Lütfen, Formu doldurmadan önce “Açıklamalar” bölümünü dikkatlice okuyunuz.

Please, read the “Explanations” part carefully before filling the Form

AÇIKLAMALAR

Explanations

Lütfen formu daktilo ile doldurunuz ve aşağıdaki hususlara dikkat ediniz.

Please fill the form with a type writer and pay attention to the following matters.

- I. Bölüm : Bu bölüme faaliyet ruhsatı talebinde bulunan müracaatçının adı, soyadı veya ticari ünvanı kısaltma yapılmadan tam olarak yazılacaktır. Müracaatçının faaliyet konusu çok kapsamlı ise ilgili bölüme ana faaliyet konusu yazılacaktır. Müracaat Formunu imzalayan yetkili dışında, müracaat işlemlerini takip ve tamamlama hususunda bir başka kişi görevlendirilmiş ise “firma temsilcisi” ile ilgili bölüm doldurulacak ve temsilcisinin yetki belgesi ve imza örneği eklenecektir.**

Section I : The full trade name of applicant shall be put in this section without any abbreviation. If the applicant has a wide span of activities, the main one should be written here. If another person is appointed to complete and follow the necessary proceeding of the Application Form other than the authorized person who has signed the Form, then the “representative of the firm” part shall be filled and the authorization document and a specimen signature of the representative shall be attached to the Form.

- II. Bölüm : Serbest bölgede yapılması öngörülen faaliyet konularından yalnızca bir tanesi işaretlenecektir. Bir başka konuda daha faaliyet göstermek isteyen müracaatçıların ayrı bir Müracaat Formu doldurarak ikinci bir faaliyet ruhsatı almaları gerekir. Aynı şekilde; Bankacılık, Sigortacılık, Kıyı Bankacılığı ve Finansal Kiralama konularından da yalnız bir tanesi seçilecektir.**

Section II : Only one subject of activity shall be marked in this section. A separate Application Form has to be filled in for different fields of activities. In the same manner only one subject of activity shall be chosen among. Banking, Insurance, Off-Shore Banking and Financial Leasing.

- 3- **V. Bölüm : Müracaatçıya değişik süreler için Faaliyet Ruhsatı verilebilir. Serbest bölgede hazır işyeri kiralarak faaliyet gösterecek olan kiracı müracaatçılara 10 yıllık bir süre için, kendi işyerini inşa ederek faaliyette bulunacak yatırımcı müracaatçılara ise 20 yıllık bir süre için faaliyet ruhsatı verilebilir. Bu süre üretim faaliyetinde bulunacaklardan; kiracı müracaatçılar için 15 yıl, yatırımcı müracaatçılar için ise 30 yıldır. Genel Müdürlükçe proje bazında değerlendirilecek özel yatırımlar için 49 veya 99 yıllık süreyle Faaliyet Ruhsatı verilebilir.**

Section V : The Operating Licence may be granted for different time periods. It can be issued for 10 years for tenant applicants who intend to rent completed office, and 20 years for investor applicants who intend to build their own office. That time period is 15 years for tenant applicants, and 30 years for investor applicants, who are in charge of production activity. For the special investments, depending upon the consideration on project basis by the General Directorate, the Operating Licence can be issued for 49 or 99 years.

- 4- **X. Bölüm : Serbest bölgede yürütülecek faaliyet için istihdam edilecek personel sayısı belirtilecektir. İstihdam edilecek yabancı personelin, yurtiçinden temininde güçlük çekilen yönetici veya vasıflı personel (uzman) niteliğine sahip olması gerekir.**

Section X : Number of persons to be employed by the user in connection with its activities in the free zone shall be indicated in this section. Foreign national employees should be at a position of manager or expert who is difficult to be employed from Turkey.

5- **XI. Bölüm : Serbest bölgede faaliyete geçildiğinde yapılacak işletme giderleri tahimini olarak belirtilecektir.**

Section XI : The estimated operating expenses Applicants shall be stated after the free zone activity commenced.

6- **XII. Bölüm : Bu bölümde II. Bölümde işaretlenen faaliyet konusuna ilişkin ayrıntılı bilgi verilecektir. Örneğin; alım-satım konusu işaretlenmişse (B) kısmı, bakım-onarım işaretlenmişse (F) kısmı doldurulacaktır.**

Section XII : Detailed information on the subject of activity marked in section II shall be stated in this section. For instance, Part (B) should be filled by the firms in charge of purchasing- selling activities. Part (F) should be filled by the firms in charge of repair and maintenance activities.

7- Formda ilgili bölüme yer darlığı nedeniyle yazamadığımız ancak yazılmasında yarar görülen bilgiler ilgili bölüm numarası belirtilmek suretiyle ayrı bir kağıda yazılabilir. Genel Müdürlük veya Serbest Bölge Müdürlükleri telefonla veya şahsen başvurularak ayrıntılı bilgi alınabilir.

If there is not enough space, other matters which are considered necessary might be stated on a separate sheet indicating the related section number and attaching to the Form. You may call or apply in person to the General Directorate of Free Zone Directorates for further information.

DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI'NA
(Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü)

TO UNDERSECRETARIAT OF FOREIGN TRADE
(General Directorate of Free Zones)

..... Serbest Bölgesi'nde faaliyet göstermek istiyoruz.
Gerekli belgeler ekte sunulmuş olup, müracaatımızın incelenmesini
ve Faaliyet Ruhsatı verilmesini müsaadelerinize arz ederiz.

**Bu Form ve eklerindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu,
değişiklik olduğunda en geç bir ay içerisinde bilgi vereceğimizi,
Form'da belirttiğimiz hususları Yönetmelik hükümlerine göre
yerine getireceğimizi ve Serbest Bölgedeki faaliyetimizin çevre
kirliliğine neden olmayacağını beyan ve taahhüt ederiz.**

We intend to operate in ..... Free Zone. We are enclosing
related documents for your assessment and request the approval of the
Operating Licence.

We hereby declare and certify that all information given in this Form
and its enclosures is correct, and any subsequent made by ourselves
will be forwarded within one month, associated documents will be
accomplished in compliance with the provisions of the Regulation, and
our Free Zone activity will not be caused environmental pollution.

Tarih (Gün/Ay/Yıl)
Date (Day/Month/Year)
..... / ..... /.....

**Ekler : (Lütfen Form'la birlikte verdiğiniz ekleri
işaretleyiniz.)**

Enclosures : (Please mark the given enclosures with the Form.)

- 1. Müracaatçı ve Serbest Bölge faaliyeti hakkında açıklayıcı bilgi (Ayrı bir sayfa olarak).**
1. Descriptive information about the Applicant and is its Free Zone operation (on a separate sheet).
- 2. İmza sahibinin yetki belgesi ve imza sirküleri ile (varsa) firma temsilcisinin yetki belgesi ve imza beyannamesi.**
2. Authorization document and specimen of signature of the signatory and (if any) power of attorney and specimen of signature of the firm agent.
- 3. Müracaatçı firmanın kuruluş ilanı ile son sermaye ve ortaklık yapısının yayımlandığı Türkiye Ticaret Sicili Gazeteleri ve Ticaret ve/veya Sanayi Odası Kaydı (Yabancı firmalar için kendi ülkelerinde geçerli olan kuruluş belgesinin Türkiye'nin o ülkedeki temsilciliğince onaylı örneği).**
3. Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi (Turkish Trade Register Gazete) covering the establishment announcement and the last capital and partnership structure of applicant firm and document obtained from Chamber of Commerce and/or Industry (The copy of the establishment documents of the which has been established outside of Turkey, ratified by the Turkish Consulates.)
- 4. Son üç yıllık bilanço ve kar-zarar cetvelleri.**
4. Last three years' balance sheets, income statements.
- 5. Faaliyet Ruhsatı ücretinin Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'na yatırıldığını gösterir banka dekontunun aslı ve bir fotokopisi.**

5. The original copy and photocopy of the receipt of Operating Licence fee paid to the Central Bank of Turkey.

6. (Varsa) Son üç yılda Türkiye'ye getirilen döviz tutarını gösterir belge.

6. (If any) Documents related to the foreign currency into Turkey within the last three years.

7. Banka, sigorta, kıyı bankacılığı ve finansal kiralama kuruluşları için Hazine Müsteşarlığı'ndan (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) alınan izin belgesi.

7. Branch Establishment Permit from The Undersecretariat Of Treasury (General Directorate of Banking and Foreign Exchange) for banks, insurance, off-shore banking and financial leasing institutions.

8. Doldurulmuş Faaliyet Ruhsatı Müracaat Formunun bir fotokopisi.

A copy of filled Operating Licence Application Form.

I.

FİRMAYI TANITICI BİLGİLER
Information About Applicant Firm

Adı/Ticaret Ünvanı : .....
Name/Trade Name : .....

Merkez Adresi : .....
Headquarter's Address : .....

Telefon/Phone : ..... **Faks/Fax** : .....

Faaliyet Konusu : .....
Type of Activity : .....

Ticari ve/veya Sınai Sicil Kaydının Yapıldığı Yer ve Numarası : .....
Location and Number of Commercial and/or Industrial Registration

Kuruluş Tarihi : .....
Establishment Date

Kayıtlı Sermayesi : .....
Registered Capital

Ödenmiş Sermayesi : .....
Paid in Capital

Ortak Sayısı : ..... **Yerli Ortak Payı %** : ..... **Yabancı Ortak Payı%** : .....
Number of Partners Local Partner's Share Foreign Partner's Share

Başlıca Ortakların İşlemleri Sermayedeki Payı(%)	Uyruğu	Ödenmiş
<u>Names of Main Partners</u>	<u>Nationality</u>	<u>Share in the Paid in</u>
<u>Capital (%)</u>		

1-	.....	.....
2-	.....	.....
3-	.....	.....
4-	.....	.....
5-	.....	.....

(Varsa) Temsilcisinin Adı : .....

(If any) Representative's Name

Adresi : .....

Address

Telefon /Phone : .....

Faks/Fax : .....

(Varsa) Ana Şirketin Adı : .....

(If any) Home Firm's Name

Adresi : .....

Address

Telefon /Phone : .....

Faks/Fax : .....

II.**SERBEST BÖLGEDE YAPILACAK FAALİYET**
Proposed Free zone Activity

Hangi konuda Faaliyet Ruhsatı isteniyorsa yalnız o kutu işaretlenecektir.
Only one box should be marked which is related to the requested Operating Licence.

- Üretim** : Üretime ilişkin hammadde, ara madde ile üretilen malların; alım-satımı, depolanması, markalanması, ambalajlanması, etiketlenmesi, sergilenmesi ve bakım-onarımı yapılabilir.
- Production** : Purchasing and selling, storing, marking, packing, labelling, exhibiting and repair maintenance of raw materials, semi-produced goods related with production and final products.
- Alım-Satım** : Ticareti yapılan malların; depolanması, etiketlenmesi, ambalajlanması ve sergilenmesi yapılabilir.
- Purchasing-Selling** : Storing labelling, packing and exhibiting of the goods that are subjected to purchasing and selling.
- Depolama** : Diğer kullanıcı veya kullanıcı olmayan kişi veya kuruluşların malları depolanabilir.
- Storage** : Goods that are owned by other users or non-user real or legal entities can be stored.
- Kiralama** : Kullanıcılara hazır işyerlerinin kiralanması yapılabilir.
- Renting** : Completed warehouses can be rented to the users.
- Montaj-Demontaj** : Bölüm XIV (E)'de belirtilecek malların montajı veya demontajı yapılabilir.
- Assembling-Dissassembling** : Assembling or dissassembling of the goods that will be stated in Section XIV (E).
- Bakım-Onarım** : Bölüm XIV (F)'de belirtilecek malların bakım ve/veya onarımı yapılabilir.
- Repair-Maintenance** : Repair and/or maintenance of the goods that will be stated in Section XIV (F).

- Bankacılık**
Bankacılık
- Sigortacılık**
Insurance
- Kıyı Bankacılığı**
Off-Shore Banking
- Finansal Kiralama**
Financial Leasing
- Diğerleri**
(Yukarıda belirtilen faaliyetlerin dışında kalanları lütfen açıklayınız.)
Others
(Other activities that are not stated above, please explain).

III. (VARSA) MÜRACAATÇI FİRMANIN BAŞVURULAN SERBEST BÖLGE VEYA DİĞER SERBEST BÖLGELERDE SAHİP OLDUĞU FAALİYET RUHSATINA İLİŞKİN BİLGİLER
(If Any) Explanations Related to Applicant Firm's Operating Licence at This or Other Free Zones)

Serbest Bölgenin Adı	Faaliyet Konusu	Faaliyet
Ruhsat No		
Name of the Free Zone	Type of Operation	Nr.Of Operating
Licence		
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

IV. SERBEST BÖLGEYE TRANSFER EDİLECEK SERMAYE MİKTARI(ABDS)
Amount of Capital to be Transferred to the Free Zone (US \$)

Ayni Sermaye / Capital in Kind		Nakdi Sermaye / Capital in Cash	
Türkiye'den From Turkey	Yurtdışından From Abroad	From Turkey Türkiye'den	From Abroad Yurtdışından

V. TALEP EDİLEN FAALİYET RUHSATI SÜRESİ
Requested Operating Licence Period

- Kiracı Firmalar (Bölüm 6/B'yi oldurunuz.)
Tenant Firms (Fill in Section 6/A) 1 – 10 Yıl
- İşyeri Sahibi Firmalar (Bölüm 6/A'yı doldurunuz.)
Firms Having Closed Area (Fill in Section 6/A) 1-20 Years
- Özel Projeler (Genel Müdürlükçe Belirlenen Esaslara Göre)
Special Projects (According to principals determined by the General Directorate) 21-99 Yıl

VI.**TALEP EDİLEN ALAN**

Requested Area

A- Açık Alan / Open Area : m2
(Bölgede bina inşa edecek kullanıcılar
kullanıcılar)

(Users to construct a building in the Zone)

B- Kapalı Alan /Closed Area : m2
(Bölgede hazır kapalı alan kiralayacak

(Users to rent a closed area in the Zone)

VII.**İNŞAAT PROGRAMI (Açık alan kiralayacak kullanıcılar
dolduracaktır.)**

(Construction Schedule (To be filled by users to rent open area).)

Proje Hazırlama Süresi (ay) : .....
Project Design Period (month)**İnşaat Süresi (Ay) :** .....
Construction Period (month)**İnşaat Tipi :** .....
Type of Construction**İnşaatın Taban Alanı (m2) :** .....
Base Area of the Construction (m2)**İnşaat Kat Sayısı :** .....
Number of Floors**İnşaatın Toplam Alanı (m2) :** .....
Gross Construction Area (m2)**VIII.****SERBEST BÖLGEDE YAPILACAK YATIRIM HARCAMALARI
(CARİ FİYATLARLA-ABDS)**

Investment Expenses in the Zone (In Current Prices – US \$)

	Türkiye'ye To Turkey	Yurtdışına Abroad	Toplam Total
Bina Building			
Makine-Teknik Machinery and Equipment			
İşgücü Man Power			
Diğerleri (Belirtiniz) Others (Specify)			
Toplam Total			

IX.	İHTİYAÇLAR Requirements
------------	-----------------------------------

Su / Water : ..... m3/ay/m3/month **Elektrik /Electricity**

Telefon/Phone : ..... Hat/Line **A. Kurulu Güç .....KVA**
KVA Installed Capacity

Faks/Fax : ..... Hat/line **B. Enerji .....**
KWh Energy KWh

X.	YILLIK İSTİHDAM Annual Employment
-----------	---

	T.C. Uyruklu Turkish	Yabancı Uyruklu Foreign	Toplam Total
Yönetici Administrator			
Büro Personeli Office Personnel			
Vasıflı İşçi Qualified Woker			
Vasıfsız İşçi Unqualified Worker			
Toplam Total			

**XI. FAALİYETE GEÇİLDİĞİNDE TAHMİNİ YILLIK İŞLETME
HARCAMALARI (CARİ FİYATLARLA – US \$**
Average Annual Estimated Expenses During the Operation (in Current Prices
– US \$)

	Türkiye'ye To Turkey	Yurtdışına Abroad	Toplam Total
Hammadde ve Aramaları Raw materials and Intermediate Goods			
İşçilik ve Personel Giderleri Workmanship and Personnel Expenses			
Finansman Giderleri (Kredi, Faiz) Financial Expenses (Credit, Interest)			
Gayrimaddi Haklar (Patent,Lisans vb) Intangible Rights (Patent, Licence. Etc.)			
Diğer Giderler Other Expenses			
Toplam Total			

**XII. BÖLGEDE YAPILACAK FAALİYETLE İLGİLİ YILLIK TAHMİNİ BRÜT
FAALİYET GELİRİ (ABD \$)**
Annual Estimated Gross Income From Zone Operation (US \$)

Tahmini Yıllık Brüt Gelir : .....US \$
Estimated Annual Gross Income

**XIII. FAALİYETİNİZLE İLGİLİ ÇEVRE KİRLİLİĞİNİ NASIL
ÖNLEYECEKSİNİZ, AÇIKLAYINIZ.**
Describe How You Intend to Prevent Environmental Pollution

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

**XIV. SERBEST BÖLGEDE YAPILACAK FAALİYETE İLİŞKİN
BİLGİLER**
(II. BÖLÜMDE BELİRTİLEN FAALİYETİ AÇIKLAYINIZ)
Explanations Related to Activity in the Free Zone (Explain the Activity
Specified in II. Nd.Section

A. ÜRETİM
Production

Üretilen Başlıca Mallar Main Goods to be produced	Ortalama Yıllık Üretim Average Annual Production	
	Miktar Quantity	Değer (\$) Value (\$)

1.	.....	.....
2.	.....	.....
3.	.....	.....
4.	.....	.....
5.	.....	.....
Toplam Total	.....	.....

Satın Alınacak Başlıca Hammadde ve Aramaları Main Row Materials and Intermediate Goods to be purchased	Türkiye'den From Turkey		Yurtdışından From Abroad	
	Miktar Quantity	Değer(\$) Value(\$)	Miktar(\$) Quantity	Değer(\$) Value (\$)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Toplam
Total .....

Satılacak Başlıca Nihai Mallar Main Ultimate Goods to be Sold	Türkiye'den From Turkey		Yurtdışından From Abroad	
	Miktar Quantity	Değer(\$) Value(\$)	Miktar(\$) Quantity	Değer(\$) Value (\$)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Toplam
Total .....

B. ALIM-SATIM
Purchasing-Selling

Satın Alınacak Başlıca Mallar Main Goods to be Purchased	Türkiye'den From Turkey		Yurtdışından From Abroad	
	Miktar Quantity	Değer(\$) Value(\$)	Miktar(\$) Quantity	Değer(\$) Value (\$)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

Toplam
Total .....

Satılacak Başlıca Mallar Main Goods to be Purchased	Türkiye'den From Turkey		Yurtdışından From Abroad	
	Miktar Quantity	Değer(\$) Value(\$)	Miktar(\$) Quantity	Değer(\$) Value (\$)

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Toplam
Total .....

C. DEPOLAMA

Storage

Deponun Cinsi Type Storage	Alanı (m²) Area (m ²)	Hacmi (m³) Volume (m ³)
.....	.....	.....
Depolanacak Başlıca Mallar Main Goods to be Store Quantity		Ortalama Yıllık Miktar Annual Average
.....		.....
.....		.....

D. KİRALAMA

Renting

Kiraya Verilecek Binanın Cinsi Type of the Building to be Rented	Kapalı Alan (m²) Closed Area (m ²)	Hacmi (m³) Volume (m ³)
.....	.....	.....

E. MONTAJ – DEMONTAJ

Assembling – Sisassembling

Montajı-Demontajı Yapılacak Mallar Goods to be Assembled-Dissassembled	Ortalama Yıllık Miktar Annual Average Quantity
.....	.....
.....	.....

F. BAKIM-ONARIM

Repair-Maintanance

Bakım-Onarım Yapılacak Mallar Goods to be Repaired-Maintained Quantity	Ortalama Yıllık Miktar Annual Average
.....	.....
.....	.....

G. **Bankacılık**   **Sigortacılık**   **Kıyı Bankacılığı**   **Finansal Kiralama**
Banking   Insurance   Off-Shore Banking   Financial Leasing

H. DİĞERLERİ (Belirtiniz) .....

Others (Specify)

EK - 3

MERSİN SERBEST

FAALİYET RUHSATI BAŞVURU İŞLEMLERİ

Genel Müdürlük, Bölge Müdürlüğü veya İşletici Şirketten Faaliyet Ruhsatı Müracaat Formu alınır ve doldurulur.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına müracaat ücreti yatırılır.

Müracaat dosyası ve makbuz ile birlikte Genel Müdürlük veya Bölge Müdürlüğüne başvurulur.

Genel Müdürlük tarafından müracaat değerlendirilir.

Müracaat Ücreti iade edilir.

OLUMLU

Genel Müdürlük tarafından müracaat değerlendirilir.

Kira sözleşmesi veya satın alma sözleşmesi için işletici Şirket (veya diğer Kiralama Faaliyet Ruhsatı sahibi kullacılara) başvurulur, kira veya satın alma sözleşmesi yapılır.

Kira ve satın alma sözleşmesi ile birlikte Genel Müdürlüğe müracaat edilir.

Faaliyet Ruhsatı alınarak Serbest Bölgede faaliyete başlanır.

EK - 4**BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
SERBEST BÖLGELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
..... Serbest Bölge Müdürlüğü****KULLANICI BİLGİ FORMU**

1. Faaliyet Ruhsatı(ları) Numarası (ları)	.....
2. Kullanıcının Adı/Ticaret Ünvanı	.....
3. Kullanıcının Merkezi	☐ Türkiye ☐ Serbest Bölge ☐ Yurt Dışı Ülke (.....)
4. Merkezin Kayıtlı Olduğu Ticaret Odası ve Sicil No.	.....
5. Merkezin Kayıtlı Sermayesi	.....
6. Merkezin Ödenmiş Sermayesi	.....
7. Başlıca Ortakların	.....

Adı Soyadı   Uyuğu   Sermaye Payı (%)

.....
.....
.....
.....
.....

(Not. Firmanızın son sermaye ve ortaklık yapısı ile merkezini gösteren Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'ni forma ekleyiniz.)

8. Kullanıcının Merkezi Türkiye'de ise Serbest Bölge Şubesi oluşturdu mu? Evet Hayır

Evet ise:

Şubenin kayıtlı olduğu Ticaret Odası .....
ve Sicil Numarası .....
Şubeye tahsis edilen sermaye miktarı .....

(Not. Türkiye Ticaret Sicil Gazetesini ve Sermaye Transferi gerçekleştirildiyse ilgili banka dekontunu ekleyiniz.)

Hayır ise : 98/4 sayılı Genelge uyarınca gerekli işlemleri gerçekleştiriniz.

9. Kullanıcının Merkezi Serbest Bölgede ise 98/4 sayılı Genelge Uyarınca Sözleşmede gerekli tadilat yapıldı mı? Evet Hayır

Evet ise : Tadilat ile ilgili Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi veya bir örneğini forma ekleyiniz.

Hayır ise : 98/4 sayılı Genelge uyarınca gerekli işlemleri gerçekleştiriniz.

10. Kullanıcının Serbest Bölge Adresi

.....

11. Kullanıcının Merkez Adresi

.....

Yetkilinin Adı Soyadı :

Yetkilinin İmzası :

Firma Kaşesi :

EK - 5

ÖRNEK ŞUBE TESCİLİ KARARI
..... KARARI

Şirket merkezinde toplanan ..... Kurulumuz;

1. (Faaliyette Bulunulan Serbest Bölge'nin adı yazılacak) Serbest Bölgesi;
..... adresinde bir şube açılmasına ve şubenin "(Ana
Şirketin Ticaret Ünvanı Yazılacak), (Faaliyette Bulunulan Serbest
Bölge'nin adı yazılacak) Serbest Bölge Şubesi" ünvanı ile faaliyet
göstermesine,
2. Söz konusu şubeye ..... ABD Doları karşılığı ..... TL sermaye
tahsis edilmesine,
3. .... yıl süre ile (Faaliyette Bulunulan Serbest Bölge'nin adı yazılacak)
Serbest Bölge Şubemizi (Şube yetkilisi veya yetkililerinin adı
yazılacak)'nın temsil ve ilzam etmesine,

oy birliği ile karar vermiştir.

MÜRACAAT SIRASINDA GEREKEN BELGELER

Şube tesciline ilişkin işlemlerin tamamlanmasını müteakip faaliyet
ruhsatı üzerinde gerekli değişikliklerin yapılabilmesini teminen;

1. Yukarıdaki karar taslağı çerçevesinde şube tesciline ilişkin şirket
yetkili organınca karar alınması; söz konusu kararın Ticaret Sicili
Gazetesinde yayımlatılması ve ilgili Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinin

aslının ya da noter onaylı bir suretinin¹,

2. Şubeyi temsil ve ilzama yetkili kılınan kişilerin imza beyannamelerinin,

3. Faaliyet Ruhsatı asıllarının,

Müşteşarlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

ÖNEMLİ HUSUSLAR

1. Anılan kararda şube ünvanının ana şirketin ticaret ünvanı ile paralellik arz etmesi gerekmektedir. (Örnek: Çukurova Ziraat Endüstri ve Ticaret A.Ş. Ege Serbest Bölgesi Şubesi)

2. Bir kullanıcının birden fazla faaliyet ruhsatı olduğu durumda, tüm faaliyet ruhsatlarının gönderilmesi gerekmektedir.

3. Anılan karar taslağının incelenmesinde de tesbit edileceği üzere, şube oluşturulmasına ilişkin kararlarda; *şube ünvanının ana şirket ünvanına paralellik arz etmesi, şube yetkililerinin belirtilmesi ve şubeye sermaye tahsis edilmesi* özel önem taşımaktadır. Dolayısıyla; kullanıcıların özel durumları nedeniyle farklı formatlarda Karar almaları mümkün olmakla beraber söz konusu hususların muhakkak suretle Karar'da yer alması zorunluluk arz etmektedir.

---

(1) Şube tesciline ilişkin alınacak kararın notere onaylatılarak, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanmak üzere ilgili Ticaret Sicil Memurluğuna müracaat edilmesi ve alınacak yazı ekinde noter onaylı Karar ile Müşteşarlığımıza başvurulması yeterlidir.

EK – 6

BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
SERBEST BÖLGELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YABANCI PERSONEL BAŞVURU FORMU

A. İşveren (Kullanıcı) Hakkında Bilgiler

Ticaret Ünvanı	
Faaliyet Ruhsatı Numarası, Konusu, Veriliş Tarihi	
Serbest Bölge Adresi	
Varsa Diğer Faaliyet Ruhsatlarının Numarası, Konusu, Veriliş Tarihi	
Ticaret Faaliyete Geçiş Tarihi	
Kuruluş Tarihi	
Sermaye Yapısı	
Kayıtlı Sermayesi	
Ödenmiş Sermayesi	
Son Sicil Cirosu	
Kuruluştaki Halen Çalışan Türk Personel Sayısı	
Halen Çalışan Yabancı Personelin Adı, Soyadı, Çalışma İzin Belgesi No.	

Son Üç Yıllık Ticaret Hacmi
(Serbest Bölge Müdürlüğünden Temin Edilecek)

Yurtdışından Serbest Bölgeye (1000 ABD \$)	Serbest Bölgeden Yurtdışına (1000 ABD\$)	Türkiye'den Serbest Bölgeye (1000 ABD\$)	Serbest Bölgeden Türkiye'ye (1000 ABD \$)

Serbest Bölge Müdürlüğü Onayı
Kaşe, İmza, Tarih

B. Çalışma İzin Belgesi İstenen Personel Hakkında Bilgiler

Adı Soyadı		
Doğum Yeri – Tarihi		
Pasaport No		
Varsa, Eşi ve Çocuklarını Getirip Getirmeyeceği	Getirecek	Getirmeyecek

2. Tahsil Durumu

Son Mezun Olduğu Okul	
Yeri	
İhtisas Konusu	

3. Daha Önce Çalıştığı Yerler (Sondan İtibaren Üçünü Yazınız)

İşverenin Ticaret Ünvanı	Çalıştığı Süre	Görevi

4. Daha Önce Çalışma İzni Alınmışsa

İzin Veren Mercii	
İzin Belgesi Tarih ve No	

5. İkametgah Adresi

Türkiye	
Yurtdışı	

6. Türkiye’de Daha Önce Bulunmuş İse

Bulunduğu Yerler	
Tarihleri	
Sebepleri	

7. Bölgede Alacağı Görevin Mahiyeti :

8. Çalışacağı Süre :

9. Alacağı Ücret (Döviz Olarak Doldurulacaktır.)

C. Türk Vatandaşı Yerine Yabancı İstihdamın Gerekçesi

--

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylar ve başvurumuzun değerlendirmeye alınabilmesi için gereğini müsaadelerinize arz ederiz.

İşveren	Yabancı Personel
Adı Soyadı Kaşe ve İmza	Adı Soyadı İmza
Tarih :	

Yukarıdaki formun tam olarak doldurulmaması veya işveren imzasının firmayı temsil ve ilzami yetkili kişiye ait olmaması durumunda başvurunuz değerlendirilmeye alınmayacaktır.

İlk Başvuruda Eklenerek Belgeler :

- 1- 6 adet vesikalık fotoğraf
- 2- Yabancı personelin ilgili Türk Konsolosluğu veya Türkiye'deki bir noterden onaylı pasaport tercümesi ve sureti,
- 3- Son mezun olduğu okulun noter tasdikli diploma tercümesi,
- 4- Daha önce izin alınmışsa bu izin yazısının ve belgesinin fotokopileri,
- 5- İşyerinde çalışanları son 4 aylık döneme ait SSK Prim Bordrosu,

Süre Uzatımı Taleplerinde Eklenerek Belgeler :

- 1- Daha önce düzenlenen çalışma izni belgesinin aslı,
- 2- 6 adet fotoğraf
- 3- Çalışılan süreye ilişkin SSK Prim Bordroları.

EK - 7

DENETİM RAPORU				
Kullanıcı Firma	:			
FR Tarih ve Sayısı	:			
Faaliyet Konusu	:			
Statüsü	:			
YAPILAN İŞLEM		EVET	HAYIR	SORUMLU İMZASI
Tescil İşlemi yapılmış mı?		☐	☐	
Bağımsız bürosu var mı?		☐	☐	
Devamlı temsilcisi var mı?		☐	☐	
Çalışma esasları onaylanmış mı?		☐	☐	
Faturalar onaylatılmış mı?		☐	☐	
Standartlara uygun mu?		☐	☐	
İptal edilen fatura var mı?		☐	☐	
Bölge Müdürlüğüne bildirilmiş mi?		☐	☐	
SSK Kaydı yapılmış mı?		☐	☐	
Defter onayları tamam mı?		☐	☐	
Stok Defteri onaylanmış mı?		☐	☐	
Kira Sözleşmesi var mı?		☐	☐	
Giriş izin belgesi alınmış mı?		☐	☐	
İş akidleri tamam mı?		☐	☐	
SSK Bildirgeleri yapılmış mı?		☐	☐	
Yabancı personel var mı?		☐	☐	
Çalışma izni alınmış mı?		☐	☐	
İkamet izni verilmiş mi?		☐	☐	
Bilanço ve gelir tablosu verilmiş mi?		☐	☐	
Bölge dış faaliyeti var mı?		☐	☐	
Nakdi sermaye transferi var mı?		☐	☐	
Çevre düzenlemesi yapılmış mı?		☐	☐	
Tabelası var mı?		☐	☐	
Ticari faaliyet yapıyor mu?		☐	☐	
Yapmıyorsa süresi		☐	☐	
Taahhütlere uyuyor mu?		☐	☐	

EK – 8

KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU – 39 No.lu
Tebliğ
(12.03.1992 Tarih ve 21169 Sayılı Resmi Gazete)
Bölüm-III

SERBEST BÖLGELERDE KATMA DEĞER
VERGİSİ UYGULAMASI :

Bilindiği üzere, Katma Değer Vergisi Kanununun 16/1-c maddesinde, serbest bölge rejiminin uygulandığı mal teslimlerinin ve hizmet ifalarının katma değer vergisinden istisna olduğu hükme bağlanmıştır. Bu hükme göre, serbest bölgelerde gerçekleştirilen teslim ve hizmetlerde katma değer vergisi uygulanmayacaktır. Ancak; aynı Kanunun 30/a ve 32'nci maddelerine göre, bu istisna kapsamına giren işlemler için yüklenilen vergilerin indirimi ya da mükellefe iadesi mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, 16.05.1985 tarih ve 18785 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 6'ncı maddesinde, bu bölgelerde vergi, resim, harç, gümrük ve kambiyo mükellefiyetlerine dair mevzuat hükümlerinin uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı Kanununun 8'inci maddelerinde de serbest bölge ile Türkiye'nin diğer yerleri arasında yapılacak ticaretin, dış ticaret rejimine tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

Katma Değer Vergisi Kanununun ihracat istisnasını dzenleyen 11'nci maddesinde, ihracat teslimlerinin katma değer vergisinden istisna olduğu belirtilmiş, aynı Kanunun 12'nci maddesinde de bir teslimin ihracat teslimi sayılabilmesi için;

- Teslimin yurt dışındaki bir muişteriye yapılması,
- Teslim konusu malın T.C. gümrük hattından geçerek bir dış ülkeye vasıl olması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Konuyla ilgili olarak yayımlanan 4 seri No.lu Katma Değer Vergisi Genel Tebliğinde ise "Dış ülkeye vasıl olma" ifadesinden, malın gümrük hattını geçmesinin anlaşılacağı belirtilmiştir.

Bu açıklamalar işiğında, serbest bölgelere yapılan mal teslimleri ve hizmet ifaları, yürürlükteki mevzuata göre belirlenen usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirildiği takdirde, ihracat istisnası hükümleri çerçevesinde işlem görecektir.

Tebliğ olunur.

EK – 9

GELİR VERGİSİ KANUNU
191 No.lu Tebliğ
(19.01.1996 Tarih ve 22528 Sayılı Resmi Gazete) Bölüm
I-A/7

SERBEST BÖLGELERDE FAALİYET GÖSTEREN
KURUMLARDAN EDİLEN KAR PAYLARI

3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununun 6'ncı maddesinde "Serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılır. Bu bölgelerde; vergi, resim, harç, gümrük ve kambiyo mükelleflerine dair mevzuat hükümleri uygulanmaz.

İşleticiler ve kullanıcılar yatırım ve üretim safhalarında Bakanlar Kurulunca belirlenecek teşviklerden yararlandırılabilir.

Türkiye'de tam ve dar mükellef gerçek ve tüzel kişilerin serbest bölgedeki faaliyetleri dolayısıyla elde ettikleri kazanç ve iratlar Türkiye'nin diğer yerlerine getirildiğinin kambiyo mevzuatına göre tevsiki halinde de gelir ve kurumlar vergisinden muafır." Hükümü yer almaktadır. Bu hükümle serbest bölgelerde elde edilen kazançların Türkiye'de vergilenmemesi öngörülmüştür.

Bu hükme göre kurumlar vergisi mükelleflerinin serbest bölgelerdeki faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar kurumlar vergisine tabi tutulmamaktadır.

Ancak, bu istisna gerçek ve tüzel kişilerin serbest bölgelerdeki faaliyetlerinden elde edilen kazançları ile sınırlıdır. Bir kurumun serbest bölgelerdeki faaliyetlerinden

sağlanan kazançların ortaklara kar payı olarak dağıtılması halinde, kurumun kazancının tamamen veya kısmen serbest bölgelerdeki faaliyetlerinden elde edilip edilmediğine bakılmaksızın bu kar paylarının, elde eden tam mükellef gerçek kişiler tarafından Gelir Vergisi Kanununun 85, 86 ve 87'nci maddeleri hükümleri çerçevesinde menkul sermaye iradı olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

Tam mükellef olan bu kurumlardan elde edile kar paylarının beyan edilmesi halinde vergi alacağı da hesaplanacağı tabiidir.

EK - 10**YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK SERBEST BÖLGE
AYNI SERMAYE İHRACATI TESBİT RAPORU**

İNCELEMİYİ YAPAN YEMİNLİ	Adı Soyadı Bağlı Olduğu Oda Büro Adresi	: Ahmet AKIN : Adana YMM Odası - 115 : İstiklal Cd. 107 Sk. Cafer Canbaz İşhanı No:2/7 MERSİN
MALİ MÜŞAVİRİN	Telefon No'su Vergi Dairesi ve No Ruhsat ve Mühür No	: 0.324 233 24 15 : İstiklal - 025 004 5076 : 01102799 - 1414
DAYANAK SÖZLEŞMESİNİN	Tarihi Sayısı	: 30.12.1998 : YMM 01102799/1998-48
KURULUŞUN	Ünvanı İş Adresi	: Mehmet BAL : Serbest Muhasebeci Mali Müşavir : Camișerif Mah. 27 Sk. Ökten Apt. K.1/6 MERSİN
	Telefon No.su Vergi Dairesi Vergi Sicil No.su	: 0.324 232 06 66 : LİMAN : 134 000 6718
İNCELEME DÖNEMİ		: 1997 - 1998
SONUÇ		: Raporun sonuç bölümünde açıklanmıştır.

I. GENEL BİLGİ

Mehmet Bal Liman V.D. 134 000 6718 sicil numaralı mükellefi olup, Camișerif Mah. 27. Sk. Ökten Apt. Kl.1/6 MERSİN adresinde merkez ve Serbest Bölge Palmiye İş Merkezi MERSİN adresinde de şube olmak üzere Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik işi ile iştigal etmektedir.

Anılan serbest meslek erbabının, 08.12.98 tarihli serbest meslek makbuzuyla merkez işyerinde demirbaş olarak kayıtlı bulunan bir kısım emtiasını şube işyerine aynı sermaye olarak intikali ile ilgili incelemenin ve tespitin yapılmasını, Yeminli Mali Müşavir olarak tarafımdan istemiştir. Dolayısıyla bu raporumuz, adı geçen serbest meslek erbabının Aralık 1998 tarihi itibarıyla kayıtlarının incelenerek ihracı yapılan emtiasının mevcudiyeti ile ilgili tespit kapsamında düzenlenmiştir.

Serbest Meslek Erbabı Hakkında Genel Bilgiler Şöyledir

1. Mehmet Bal, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik yasasına göre 33202582 no'lu ruhsat sahibi olup, İçel Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın 086 no'lu üyesidir. Halen İçel Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasının çalışanlar listesine kayıtlı üyesidir. (EK:1)
2. Kuruluşun ünvanı; SMMM Mehmet Bal'dır.
3. Kuruluşun Oda Sicil numarası; İçel Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası nezdinde SMMM 086 oda sicil numarasında kayıtlıdır. (Ek:1)
4. Kuruluş, serbest bölge faaliyetinden dolayı MESBAŞ bünyesinde kayıtlı 956 no'lu faaliyet ruhsatına sahiptir. (Ek:2)
5. Kuruluşun faaliyetinin konusu Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik hizmeti üzerinedir.
6. Kuruluşun tesbit kapsamında bulunan 1997-1998 yılları serbest meslek kazanç defteri ilgili sayfaları EK:3'de sunulduğu gibidir.

II. USUL İNCELEMELER

1. Kuruluşun 1997 - 1998 takvim yıllarına ait yasal defterlerinin tasdikine ilişkin bilgiler şöyledir (EK:4)

D E F T E R L E R İ N

Nev'i	Dönemi	Tasdik Makamı	Tasdik Tarihi ve No.su
Serbest Meslek Defteri	1997	Mersin 5. Noterliği	30.12.96/58037
Serbest Meslek Defteri	1998	Mersin 5. Noterliği	30.12.97/60645

2. Kuruluşun, defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede; inceleme kapsamında bulunan, amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin müfredatlı olarak gösterildiği, kanuni defterlerin ve defter kayıtlarına dayanak teşkil eden belgelerin kayıt nizamına uygun olduğu, gerçeği yansıttığı anlaşılmıştır.

III. KAYDI İNCELEME VE TESPİT

1. Kuruluşun amortismanına tabi iktisadi kıymetlerinin kurum mülkiyetinde olduğu, fiilen kullanıldığı tespit edilmiştir.

2. Kuruluşun, aynı sermaye olarak serbest bölgede bulunan şubesine ihraç etmek istediği bilgisayar ve sair ekipmanların listesi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Ek:5

S.No	Mal Cinsi	ALIŞ FATURALARININ				SATIŞ FATURASININ		
		Firma Ünvanı	Tarihi	No	Tutarı (KDV Hariç)	Tarihi	No	Tutarı
1	Zet Pent. 120 Bilg.	RPT Bilg.Ltd.Şti.	28.07.97	762215	163.739.130	08.12.98	207	98.244.000
2	Mikbüro Prg.	RPT Bilg.Ltd.Şti.	28.07.97	762215	84.347.826	08.12.98	207	50.608.000
3	486 Kasa-Now.-Kont.	RPT Bilg.Ltd.Şti.	28.07.97	762215	84.913.043	08.12.98	207	50.948.000
4	Pll 333 Kasa+PS/2 Klv	Gözde Bilg.Ltd.Şti.	01.12.98	85555	243.500.000	08.12.98	207	243.500.000
5	Epson FX-1170 Yazıcı	Gözde Bilg.Ltd.Şti.	01.12.98	85555	173.850.000	08.12.98	207	173.850.000
					750.349.999			617.150.000

Tabloda görüldüğü gibi, 28.07.97/762215 no'lu ve 01.12.98/85555 no'lu faturalarla alımı yapılan KDV hariç 750.349.999.- TL.sı altış bedelli demirbaş emtialar, 08.12.98/207 no'lu serbest meslek makbuzuyla 617.150.000.- TL. bedelle şube işyerine satışı yapılmıştır. Adı geçen faturaların yevmiye tarih no'ları aşağıdaki gibidir.

Alış Faturaları Yevmiye Tarih / No

ÜNVANI	TARİH	NO	TUTAR (KDV HARIÇ)	YEVMIYE TARİH / NO
RPT Bilg.Ltd.Şti.	28.07.97	762215	411.749.999.-	28.07.97/9
Gözde Bilg.Ltd.Şti.	01.12.98	85555	618.200.000.-	01.12.98/12

Satış Faturası Yevmiye Tarih / No

ÜNVANI	TARİH	NO	TUTAR (KDV HARIÇ)	YEVMIYE TARİH / NO
Mehmet BAL	08.12.98	207	617.150.000.-	08.12.98/12

IV. SONUÇ

Mehmet BAL 1997 ve 1998 yıllarına ait hesaplarının ilgili demirbaşlarının ihracatı yönünden incelenmesinde ilgili mevzuata uygunluğu ve doğruluğu yönünden yapılan inceleme sonucunda;

- 1) Fiili durumun, muhasebe kayıt ve belgelerinin ilgili mevzuata uygun olduğu,
- 2) Adı geçen demirbaşların mevcudiyetlerini korudukları,
- 3) Tarafımdan yapılan incelemede, merkez işyerindeki adı geçen demirbaşlarının, serbest bölgedeki şube işyerine ihracatı konusunda bir sakınca bulunmadığı,

Tespit edilmiştir.

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR

Ahmet AKIN

EK – 11

SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ ADRESLER THE ADDRESSES OF THE FREE ZONE DIRECTORATES

MERSİN SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
MERSİN FREE ZONE DIRECTORATE
P.K. 15 MERSİN
Tel : (0324) 238 75 90 (4 Hat)
(0324) 238 75
Fax: (0324) 238 75 97

ANTALYA SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
ANTALYA FREE ZONE DIRECTORATE
P.K. 1 Serbest Bölge, 07070 Yeniliman Antalya
Tel : (0242) 259 09 36-38 (Direkt)
(0242) 259 01 88
Fax: (0242) 259 09 34
E-mail : info@ant-free-zone.org.tr

EGE SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
EGE FREE ZONE DIRECTORATE
Akçay Cad. No : 144-1, 35411 Gaziemir – İzmir
Tel : (0232) 251 02 44, 251 35 94
(0232) 251 54 54 (Direkt)
Fax: (0232) 251 16 62

İSTANBUL ATATÜRK HAVALİMANI SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
ISTANBUL ATATURK AIRPORT FREE ZONE DIRECTORATE
34830 İstanbul
Tel : (0212) 560 76 80 (3 Hat)
(0212) 661 29 93 (Direkt)
Fax: (0212) 560 78 63

İSTANBUL DERİ SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL LEATHER ZONE DIRECTORATE
Aydınlı – Orhanlı Mevkii
81464 – Tuzla – İstanbul
Tel : (0216) 394 18 87
(0216) 394 12 61 (Direkt)
Fax: (0216) 394 12 53

İMKB ULUSLAR ARASI MENKUL KIYMETLER SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL STOCK EXCHANGE FREE ZONE DIRECTORATE
80860 İstinye – İstanbul
Tel : (0212) 298 23 47, 298 23 76, 298 21 00
(0212) 298 23 46 (Direkt)
Fax: (0212) 298 25 00

TRABZON SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
TRABZON FREE ZONE DIRECTORATE
61100 Liman – Trabzon
Tel : (0462) 326 42 33-34
(0462) 326 18 07, 326 03 43 (Direkt)
Fax: (0462) 326 42 35

DOĞU ANADOLU SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
ERZURUM-EASTERN ANATOLIA FREE ZONE DIRECTORATE
23 Temmuz Fuar Alanı Erzurum
Tel : (0442) 235 28 51
Fax: (0442) 235 28 52

MARDİN SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
MARDİN FREE ZONE DIRECTORATE
Organize Sanayi Bölgesi
47060 Mardin
Tel : (0482) 215 20 70
(0482) 215 20 55 (Direkt)
Fax: (0482) 215 15 17, 215 16 94
E-mail: dtmm-d@servis.net.tr

RİZE SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
RIZE FREE ZONE DIRECTORATE
Engindere Mah. Küçük Sanayi sitesi Yanı, Rize
Tel : (0464) 226 09 52-53-55
(0464) 226 09 54 (Direkt)
Fax: (0464) 226 09 56

SAMSUN SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
SAMSUN FREE ZONE DIRECTORATE
55100 Limanıçı Samsun
Tel : (0362) 445 19 96, 445 17 46, 445 14 89
(0362) 445 12 57 (Direkt)
Fax: (0362) 445 11 08

İZMİR MENEMEN DERİ SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İZMİR MENEMEN LEATHER FREE ZONE DIRECTORATE
Panaz Tepe Mevkii, Maltepe Menemen – İzmir
Tel : (0232) 842 66 24 – 842 66 27
Fax: (0232) 842 63 13

İSTANBUL TRAKYA SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL THRACE FREE ZONE DIRECTORATE
Karatoprak Mevkii Nato Karşısı Ferhat Paşa Mahallesi Çatalca, İstanbul
Tel : (0212) 787 14 40-789 14 50
(0212) 789 14 52-789 60 20-21 (Direkt)
Fax: (0212) 789 14 53

KAYSERİ SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
KAYSERİ FREE ZONE DIRECTORATE
P.K. 105 KAYSERİ
Tel : (0352) 311 39 81
(0352) 311 39 80 (Direkt)
Fax: (0352) 311 39 82

ADANA YUMURTALIK SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
ADANA YUMURTALIK FREE ZONE DIRECTORATE
P.K. 10 01920 Ceyhan / ADANA
Tel : (0332) 657 25 75 (3 Hat)
(0332) 657 26 32 (Direkt)
Fax: (0332) 657 25 85

TRAKYA SERBEST BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
THRACE FREE ZONE DIRECTORATE
P.K. 350 59860 Çorlu –Tekirdağ
Tel : (0282) 659 94 80 (Direkt)
(0282) 659 95 11 (3 Hat)
Fax: (0282) 659 94 79

**Hazırlayan : Dış Ticaret Müsteşarlığı, Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü, Tanıtım-Dış ilişkiler
ve AR-GE Dairesi Başkanlıkları
06510 Emek – Ankara
Tel : (0312) 212 82 58**

Fax: (0312) 212 89 06

E-Posta : sbgm@foreigntrade.gov.tr

Prepared by the Undersecretariat for Foreign Trade, General Directorate of Free Zones, Departments
of Promotion-Foreign Relations and R & D

06510 Emek/Ankara/Turkey

Tel : (90.312) 212 82 58

Fax: (90.312) 212 89 06

E-Mail: sbgm@foreigntrade.gov.tr